

Ochrana hospodářské soutěže v Evropské unii

Bc. Renáta Gryczová

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Renáta Gryczová**
Osobní číslo: **M11951**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Ochrana hospodářské soutěže v Evropské unii**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Rozeberte právní úpravu ochrany hospodářské soutěže v Evropské unii a České republice.
- Popište aspekty soutěžního práva a nástroje na jeho ochranu, včetně rešerše odborné literatury.

II. Praktická část

- Vyhodnoťte vztah soutěžního práva v EU a v ČR.
- Diskutujte o postavení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.
- Navrhněte možnosti zlepšení ochrany hospodářské soutěže v ČR.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

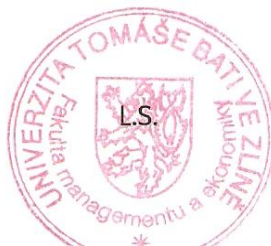
BBALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. Ekonomie evropské integrace. 2. vyd. Praha: Grada, 2008, 480 s. ISBN 978-80-347-1807-1.
KOCINA, Jan. Zákaz konkurence ve světle soukromého a veřejného práva. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 135 s. ISBN 978-80-7400-167-3.
MUNKOVÁ, Jindřiška, Jiří KINDL a Pavel SVOBODA. Soutěžní právo. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, 648 s. ISBN 978-80-7400-424-7.
PETR, Michal et al. Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 624 s. ISBN 978-80-7400-307-3.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Jiří Zicha, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **17. června 2013**
Termín odevzdání diplomové práce: **12. srpna 2013**

Ve Zlíně dne 17. června 2013

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použité informační zdroje jsem citovala;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

12. 4. 2013

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato práce pojednává komplexním způsobem o soutěžním právu v Evropské unii a České republice. Teoretická část je zaměřena na seznámení se s problematikou soutěžního práva, historií i jeho právní úpravou. Zabývá se nejen způsoby omezení hospodářské soutěže, ale i nástroji ochrany, které mají v rukou soutěžní orgány. Pozornost je dále věnována institucím, které působí na úseku soutěžního práva a jejich spolupráci v rámci Evropské unie i mimo ni. Na poznatky získané v teoretické části diplomové práce navazuje praktická část, která pojednává o vztahu evropského a českého soutěžního práva, procesních postupech Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, i možnostech obrany proti jeho rozhodnutí. Diplomová práce je zakončena částí, ve které je upozorněno na oblasti, v nichž je možno zefektivnit činnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Cílem práce je zhodnotit ochranu hospodářské soutěže a činnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v souvislosti se specifiky evropského soutěžního práva.

Klíčová slova: hospodářská soutěž, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Evropská unie, soutěžitel, ochrana spotřebitele

ABSTRACT

This thesis discusses a comprehensive way of competition law in the European Union and the Czech Republic. The theoretical part is focused on introducing the issue of competition law, legal history and its treatment. It deals with ways of restricting competition, as well as protection mechanisms, which the competition authorities deals with. Attention is also given to institutions operating within the competition and their cooperation within and outside the European Union. Practical part follows up with the knowledge acquired in the theoretical part of this thesis, and deals with the relationship of European and Czech competition law, procedural practices of the Office for the protection of competition, as well as the possibilities of resisting his decision. The last part of the thesis draw attention to the area in which it is possible to improve protection of The Office for the protection of competition. The aim of the thesis is to evaluate protection of competition and activities of the Office for the protection of competition according to specifics of European competition law.

Keywords: competition, Office for the protection of competition, European union, competition, consumer's protection

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce, panu JUDr. Jiřímu Zichovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné připomínky a dále všem, kteří mě v průběhu psaní této práce podporovali.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 PRÁVNÍ ÚPRAVA OCHRANY HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE V EVROPSKÉ UNII A ČESKÉ REPUBLICE	13
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY NA ÚSEKU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE.....	13
1.2 EXKURS DO HISTORIE SOUTĚŽNÍHO PRÁVA	14
1.2.1 Historie evropského soutěžního práva	15
1.2.2 Vývoj českého soutěžního práva.....	16
1.3 PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	17
1.3.1 Právní úprava hospodářské soutěže v EU	17
1.3.2 Právní úprava hospodářské soutěže v ČR	19
2 ASPEKTY SOUTĚŽNÍHO PRÁVA A NÁSTROJE NA JEHO OCHRANU	21
2.1 ASPEKTY SOUTĚŽNÍHO PRÁVA	21
2.2 ZPŮSOBY OMEZENÍ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	22
2.3 OBLASTI SOUTĚŽNÍ REGULACE	24
2.3.1 Zakázané dohody.....	24
2.3.2 Zneužití dominantního postavení.....	27
2.3.3 Kontrola spojování soutěžitelů.....	29
2.3.4 Dozor nad orgány veřejné správy.....	31
2.3.5 Veřejné zakázky	32
2.3.6 Veřejná podpora	35
2.4 NÁSTROJE OCHRANY	37
2.5 INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	38
2.6 SPOLUPRÁCE SOUTĚŽNÍCH ORGÁNŮ	40
2.6.1 Spolupráce v rámci EU	40
2.6.2 Mezinárodní spolupráce mimo EU	42
Praktická část	44
3 VZTAH SOUTĚŽNÍHO PRÁVA V EU A V ČR	45
4 POSTAVENÍ ÚŘADU PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	48
4.1 ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	48
4.2 ŘÍZENÍ PŘED ÚŘADEM	49
4.2.1 Řízení v oblasti hospodářské soutěže.....	50
4.2.2 Řízení v oblasti veřejných zakázek	58
4.2.3 Řízení v oblasti veřejné podpory.....	61
4.3 OPRAVNÉ PROSTŘEDKY PROTI ROZHODNUTÍ ÚŘADU.....	63
4.3.1 Rozklad	64
4.3.2 Soudní řízení	66

4.4	ALTERNATIVNÍ ŘEŠENÍ SOUTĚŽNÍCH PROBLÉMŮ	69
5	NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ OCHRANY HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE V ČR	73
5.1	MODERNIZACE PRAVIDEL VEŘEJNÉ PODPORY A VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK	73
5.2	SOUKROMOPRÁVNÍ VYMÁHÁNÍ	75
5.3	NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK	76
	ZÁVĚR	79
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	81
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	88
	SEZNAM OBRÁZKŮ	89
	SEZNAM TABULEK	90
	SEZNAM GRAFŮ	91

ÚVOD

Ochrana hospodářské soutěže je jednou z hlavních politik Evropské unie, protože omezení hospodářské soutěže má dopad na ekonomický rozvoj zemí, integraci společného trhu, ale i na konečné spotřebitele. Pokud soutěžitelé působí na trhu bez jakýchkoli omezení, tak se dříve nebo později pokusí svým jednáním narušit hospodářskou soutěž. Narušením se rozumí nejen účast v kartelech, nebo zneužití dominantního postavení, ale i zásahy států v podobě veřejných podpor či problematika poskytování veřejných zakázek. Soutěžní orgány, ať už Evropská Komise nebo národní soutěžní úřady, se tak v rámci preventivní i restriktivní činnosti snaží zamezit narušování hospodářské soutěže.

Ochrana hospodářské soutěže v České republice má v porovnání s ostatními členskými státy Evropské unie krátkou historii a je institucionálně zabezpečena Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. České soutěžní právo vychází z evropského, ale přesto se v některých oblastech liší.

Samotná práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část přibližuje problematiku soutěžního práva, jeho historický vývoj na evropské i vnitrostátní úrovni a dále základní právní úpravu. Na to navazuje pojednání o způsobech ohrožení hospodářské soutěže, oblastech soutěžního práva a s tím souvisejících nástrojích ochrany. Pozornost je rovněž věnována institucím působícím k ochraně hospodářské soutěže a jejich vzájemné spolupráci, respektive spolupráci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže se soutěžními organizacemi na unijní i mezinárodní úrovni.

Na teoretickou část navazuje část praktická, která je rozdělena na tři samostatné oblasti. První z nich rozebírá vztah evropského a českého soutěžního práva, především z pohledu příslušnosti k rozhodování. Další oblast je zaměřena na postavení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, na procesní postupy v rámci řízení, která vede, ale i na opravné prostředky proti jeho rozhodnutí. Závěrem je zhodnocena činnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a jsou přiblíženy některé oblasti, ve kterých je možno jeho působení zefektivnit.

Cílem práce je zjistit a analyzovat stav ochrany hospodářské soutěže v České republice, především pak zhodnotit činnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a posoudit jeho postavení. Na toto hodnocení navazuje návrh na zlepšení ochrany hospodářské soutěže, a

to v souvislosti s probíhající modernizací soutěžního práva, ale i v souvislosti s rekodifikací soukromého práva na území České republiky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PRÁVNÍ ÚPRAVA OCHRANY HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE V EVROPSKÉ UNII A ČESKÉ REPUBLICCE

Předtím, než bude možné rozebrat právní úpravu ochrany hospodářské soutěže v Evropské unii a České republice, je namístě vymezit základní pojmy s touto problematikou související. Pro pochopení souvislostí bude v této kapitole rovněž proveden malý exkurs do historie českého i evropského soutěžního práva.

1.1 Základní pojmy na úseku hospodářské soutěže

Soutěžním právem se rozumí právní regulaci jednání, které by mohlo narušit fungující hospodářskou soutěž a tím snížit spotřebitelský blahobyt a efektivitu alokace zdrojů (Petr, 2010, s. 1). Hospodářskou soutěž je možno vyložit jako jednání subjektů při hospodářské činnosti.

Na otázku kdo je tímto subjektem odpovídá české soutěžní právo (*Zákon o ochraně hospodářské soutěže* § 2 odstavec 1), pojmem soutěžitel, tedy jako *fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právnickými osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli*. Oproti tomu evropské soutěžní právo užívá pojmu podnik, který však není legislativně definován. Jeho vymezení nalezneme až judikatuře, kdy byl pojem podniku definován jako *každá jednotka vykonávající hospodářskou činnost bez ohledu na její právní formu či způsob financování* (Munková et al., 2012, s. 85).

Je důležité poznamenat, že ne každý subjekt hospodářské soutěže může svou činností ovlivnit soutěžní právo. Kompromitující je pouze takové jednání, při které subjekt disponuje určitou tržní silou. Tržní silou se rozumí stupeň, v jakém má firma možnost ovlivňovat cenu (Jurečka, 2010, s. 209). Pokud subjekt v dominantním postavení zneužije své tržní síly, označuje se takové jednání jako zneužití dominantního postavení. (Petr, 2010, s. 2) Pod pozornost soutěžních úřadů spadají rovněž dohody mezi subjekty, které by mohly narušit hospodářskou soutěž, problematika veřejných zakázek a veřejná podpora.

V souvislosti s tržní silou, je nutno posoudit i trh, na kterém soutěžitel působí. Protože pojem trh zahrnuje příliš širokou oblast působení, je pro konkrétní případ nutno vymezit tzv. relevantní trh. Posouzení relevantního trhu je spíše ekonomickou než právní otázkou.

Relevantní trh dle evropského soutěžního práva zahrnuje dva aspekty, a to výrokový a geografický aspekt, které musí být posouzeny současně. Komise ve formě sdělení (Evropská Komise, 1997, s. 156) podala výklad pojmu relevantní trh následujícím způsobem. *Výrokový relevantní trh zahrnuje výrobky či služby, které jsou spotřebitelem s ohledem na jejich vlastnosti, ceny a zamýšlené použití považovány za zaměnitelné nebo zastupitelné. Relevantní zeměpisný trh zahrnuje oblast, ve které se dotyčné podniky účastní dodávky a poptávky výrobků nebo služeb, kde jsou podmínky hospodářské soutěže dostatečně stejnorodé a která může být odlišena od sousedních zeměpisných oblastí, protože zejména podmínky hospodářské soutěže jsou v těchto oblastech zjevně odlišné.*

Pojem relevantní trh je v českém soutěžním právu vymezen v §2 odstavec 2 zákona o ochraně hospodářské soutěže a je v souladu s evropskou definicí, tedy *trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišné od sousedících území.* Zákonná definice relevantního trhu ovšem nezahrnuje hledisko spotřebitele, jakožto kritérium porovnatelnosti a zastupitelnosti určitého výrobku (Munková et al., 2012, s. 120).

Výše byl zmíněn spotřebitelský blahobyt. Otázka ochrany spotřebitele nabývá v posledních letech na významu a snad všechny oblasti jsou právně regulovány s cílem chránit spotřebitele, poskytnout mu výhodu z pozice slabšího subjektu. Je zřejmé, že pokud budou subjekty narušovat svým jednáním hospodářskou soutěž, neovlivní to jen konkurenční subjekty, ale dopad to bude mít v konečném důsledku především na spotřebitele. Nemožnost výběru, zvyšování cen nebo vázané odběry jsou jen malým výčtem výsledného narušení soutěže. Vysoké ceny pak mohou vést ke snižování poptávky a produkce a tím pádem i ke stagnaci celého odvětví.

1.2 Exkurs do historie soutěžního práva

Evropské soutěžní právo lze spolu s americkým antitrustovým zákonodárstvím považovat za nejlépe propracované systémy upravující hospodářskou soutěž. Spojené státy americké jsou bezesporu kolébkou protimonopolního zákonodárství, když první zákon zakazující monopol a omezení soutěže smlouvami či spojováním pochází z roku 1891 a je znám jako tzv. Shermanův zákon. (Gerber, 1998, s. 6) Evropská i americká úprava se vyvíjela v přibližně stejném období. Přestože mají stejný základ, když obě reagují na rodící se

industrializaci a demokratizaci a obě vidí hodnotu svobodné soutěže a s tím související možnost jejího ohrožení, jsou v mnoha ohledech diametrálně odlišné. Tato skutečnost samozřejmě nebrání tomu, aby se jedna od druhé nemohly inspirovat.

1.2.1 Historie evropského soutěžního práva

První pokusy o právní regulaci ochrany hospodářské soutěže v Evropě je možné sledovat na konci devatenáctého století v Rakousku, avšak politické události nakonec zbrzdily vývoj soutěžního práva. Rakouskou myšlenkou se inspirovali v sousedním Německu, kde byl v roce 1923 přijat první zákon na ochranu hospodářské soutěže. V průběhu třicátých let se německým vzorem inspirovaly další evropské státy. Po druhé světové válce nabírá soutěžní právo nový rozměr, což má souvislost se snahou o znovu rozjetí válkou zasažených ekonomik, ale také s rodící se myšlenkou evropské integrace. (Gerber, 1998, s. 6-8)

Zavedení jednotného trhu a snaha o hlubší evropskou integraci logicky zvyšuje konkurenci v odvětvích. S rostoucí konkurencí je vyžadována konsolidace odvětví tak, aby bylo možné dosáhnout co největších úspor z rozsahu. (Baldwin, 2008, s. 282) Za této situace jsou možná dvě východiska. Prvním z nich je vyřazení některých firem z odvětví tak, aby se restrukturalizoval trh a subjekty, které zůstanou, fungovaly efektivně. Druhou možností je nežádoucí slučování podniků do silnějších struktur. Těmto fúzím však chtěla Evropská unie od počátku zabránit, a proto se politika na ochranu hospodářské soutěže stala jednou z jejích základních politik.

Firmy si musí udržovat konkurenceschopnost, být inovativní, přizpůsobovat se novým technologiím či konkurentům. Nekonkurenční chování firem či veřejné podpory ze strany států vedou ke stagnaci odvětví, což může nahrát zahraniční konkurenci. Pokud mezinárodní společnost vycítí, že evropský trh v určitém odvětví stagnuje, může zasáhnout, odvést investice do zahraničí či zablokovat proces integrace.

Ve snaze ochránit hospodářskou soutěž a zajistit ekonomickou integraci zapracovali zakladatelé EU právní regulaci již do zakládajících smluv. První základy regulace soutěžního práva je možné nalézt v Pařížské smlouvě (1952) o založení Evropského společenství uhlí a oceli, která však byla omezena jen na odvětví uhlí a oceli (Munková et al., 2012, s. 57). Ucelená pravidla však vznikla až uzavřením Římské smlouvy (1957) o založení Evropského hospodářského společenství, která v téměř nezměněné podobě platí dodnes. Jak uvádí Baldwin (2008, s. 289), Římská smlouva zakázala jakákoliv opatření,

která by bránila, omezila či narušila hospodářskou soutěž v rámci společného trhu, aby bylo zajištěno, že převládajícím přístupem bude provádění reformy, protože jsou spravedlivé namísto přístupu, že není možné provádět reformy, protože ostatní země budou podvádět. Smlouva rovněž udělila Evropské komisi pravomoc k řízení politiky hospodářské soutěže. V této souvislosti se zmiňuje supranacionální přístup Evropské komise, tedy přechod části suverenity členských států na nadnárodní prvek. Rozhodnutí Komise nepodléhají žádnému schválení, jedinou protiváhou je činnost Evropského soudního dvora. Komise tedy v oblasti soutěžního práva provádí šetření, může nařízením zakázat protikonkurenční chování, ukládat pokuty či přikázat vrácení veřejné podpory, pokud je shledá nezákonnými. (Baldwin, 2008, s. 290)

1.2.2 Vývoj českého soutěžního práva

Československá republika historicky přezvala právní systém Rakouska-Uherska. První zmínka o kartelovém právu se tak nachází v rakouském koaličním zákoně č. 43 z roku 1870. V roce 1933 byl přijat zákon č. 141/1933 Sb. o kartelech a soukromých monopolech, který pohlížel na kartelové dohody jako na dovolené a prakticky upravoval podmínky jejich fungování. V poválečném období nebyl tento zákon zrušen, ale v návaznosti na nastupující politické zřízení se stal neúčinným. Zavedením systému centrálně řízeného hospodářství byl popřen trh a nebylo zde místo pro hospodářskou soutěž. Snaha o reformu proběhla v letech 1967-1969 pokusem o zdokonalení systému plánovitěho řízení národního hospodářství a znovu otevřela otázku trhu a hospodářské soutěže. Byl to pokus o skloubení systému plánovaného hospodářství s principy tržní ekonomiky, ale nakonec bylo přijato jen jedno z navrhovaných opatření, a to zákaz zneužití hospodářského postavení vůči jiným organizacím. (Munková et al., 2012, s. 47-50)

Po roce 1989 se spolu se znovuzavedením tržně orientovaného hospodářského systému otevřel prostor i pro soutěžní právo. Nejprve byla právní úprava ochrany hospodářské soutěže zapracována novelou do hospodářského zákoníku, až byl přijat zákon o ochraně hospodářské soutěže. Na tomto místě je důležité poznamenat, že nově přijatá právní úprava nenavazovala na předválečnou právní úpravu, protože v mezích se změnilo evropské nazírání na kartelové právo. Bylo upuštěno od předválečného pohledu na kartel, jako dovolené spojení, jehož fungování je vymezeno zákonem a je pod státním dohledem. Napříště je zakázáno jednání omezující soutěž, ať už formou dohod či jednáním ve shodě.

Zákonodárci vycházeli ze znění čl. 81 a navazujících SEHS tak, aby připravovaný zákon byl v souladu s komunitárním soutěžním právem. Zákon obsahoval některá ustanovení týkající se transformace české ekonomiky, která se časem stala obsolentní a v návaznosti na hospodářský vývoj tak vyvstala potřeba jeho novelizace.

Namísto novely byl v roce 2001 vydán nový zákon č. 43/2001 Sb., který je po řadě novel účinný dodnes. Nový zákon o ochraně hospodářské soutěže sladil s komunitárním právem nejen pojmosloví (zákon z roku 1991 například namísto dnes užívaného pojmu soutěžitel používal pojem podnikatel), ale například nově vymezil vertikální a horizontální dohody, zavedl blokové výjimky či leniency program, i když jen formou oznámení úřadu. (*Vývoj soutěžního práva*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže)

Jak uvádí Munková et al. (2012, s. 530), vedly se v době přijímání zákona č. 63/1991 Sb. úvahy o tom, komu svěřit rozhodování v kartelově-právních věcech. Nabízely se tři možnosti, a to správní úřad, zvláštní soud mimo obecnou jurisdikci či zvláštní komise. Nakonec byla zvolena varianta nezávislého správního úřadu jakožto ústředního orgánu státní správy, kterým se v roce 1991 stal Úřad pro ochranu hospodářské soutěže pro Českou republiku. Sídlem úřadu se stalo Brno, což mělo zdůraznit nezávislost jeho rozhodování. Za doby trvání federace působil ještě Slovenský protimonopolný úřad a Federální úřad pro hospodářskou soutěž. V roce 1992 byl český úřad nahrazen Ministerstvem pro hospodářskou soutěž, což vyvolalo diskuze o jeho nezávislosti. Tyto byly odstraněny až zřízením Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v roce 1996.

1.3 Právní úprava

Jak už bylo zmíněno v předchozí části, vychází česká úprava soutěžního práva z té komunitární, jejíž základ byl položen již v zakladatelských smlouvách. V této části tedy bude věnována pozornost právní regulaci na evropské i domácí úrovni.

1.3.1 Právní úprava hospodářské soutěže v EU

Právní předpisy EU týkající se hospodářské soutěže mají svůj základ v Římské smlouvě, navíc jsou korigovány rozhodnutím soudů na evropské úrovni a rovněž akty Evropské komise a dalších evropských institucí. (Baldwin, 2008, s. 290)

Pravidla hospodářské soutěže se nachází především v **čl. 101 až čl. 109 Smlouvy o fungování Evropské unie**, což jsou bývalé články 81 až 89 Smlouvy o evropském společenství. Pravidla jsou rozdělena na dvě oblasti, a to pravidla platná pro podniky a státní podporu. **Čl. 101 až čl. 106** je věnován pravidlům pro podniky, když za stěžejní v dané oblasti je považováno znění čl. 101, který *zakazuje veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu*. Čl. 102 *zakazuje, pokud to může ovlivnit obchod mezi členskými státy, aby jeden nebo více podniků zneužívaly dominantního postavení na vnitřním trhu nebo jeho podstatné části*.

S uvedenou smlouvou souvisí **Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy**, které umožňuje národním soutěžním orgánům provádět plnou analýzu souladu určité dohody s evropským soutěžním právem, dále ukládá povinnost aplikovat evropská pravidla u dohod majících vliv na obchod mezi členskými státy a stanovuje přednost evropského soutěžního práva. (Munková et al., 2012, s. 65-66)

Státní podpoře jsou ve Smlouvě o fungování Evropské unie věnovány **čl. 107 až 109** a jednoznačně *zakazují podpory poskytované státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že znevýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy*. Pozornost je rovněž věnována podporám, které jsou slučitelné s vnitřním trhem a obecně lze říci, že je povolena státní moc, která je ve všeobecném zájmu EU (Baldwin, 2008, s. 292).

Smlouva o fungování Evropské unie ani její předchůdci neobsahují zvláštní ustanovení o fúzích, ale protože i fúze mohou ovlivnit hospodářskou soutěž, je kontrola fúzí regulována řadou předpisů. Jako vlajkovou loď v této oblasti je možné považovat **Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků**.

Všechny výše jmenované předpisy je možno považovat za základní normy evropského soutěžního práva. Tyto ovšem nepůsobí samostatně a každá z oblastí je doprovázena řadou dalších nařízení, směrnic, sdělení, pokynů či oznámení, které vydávají evropské orgány, nejčastěji Komise.

1.3.2 Právní úprava hospodářské soutěže v ČR

V České republice se ochrana hospodářské soutěže neřídí jen výše zmíněným zákonem č. 143/2001 Sb. V současné době je účinná celá řada zákonů, vyhlášek a nařízení, které budou pro lepší přehlednost rozděleny do čtyř skupin, dle oblastí, kterou upravují.

Obecná legislativa

Do této skupiny lze zahrnout obecné právní předpisy, které nebyly vytvořeny přímo za účelem ochrany hospodářské soutěže, jako zákon č. 500/2004 Sb. **správní řád**, zákon č. 280/2009 **daňový řád**, zákon č. 552/1991 Sb. **o státní kontrole**, zákon č. 106/1999 Sb. **o svobodném přístupu k informacím**, zákon č. 185/2004 Sb. **o celní správě České republiky**. Tyto zákony působí v rámci soutěžního práva podpůrně, uplatní se tzv. zásada Lex specialis derogat generali, tedy zvláštní úprava má přednost před normou obecnou, která se použije jen tam, kde zvláštní předpis věc sám neupravuje. Příkladem je možno zmínit řízení před úřadem, které je vedeno podle zákona č. 143/2001 Sb. a subsidiárně podle správního řádu. Řízení před úřadem bude věnována zvláštní pozornost v kapitole 4 této práce.

Zahrnout zde lze také již výše zmíněný zákon č. 273/1996 Sb. **o působnosti úřadu pro ochranu hospodářské soutěže**, který nejen vymezuje působnost Úřadu, ale rovněž pravomoci předsedy úřadu, způsob vzniku i ukončení funkce.

Hospodářská soutěž

Hospodářská soutěž je upravena zákonem č. 143/2001 Sb. **ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů**, ve znění pozdějších předpisů, když zatím poslední novela byla provedena zákonem č. 360/2012 Sb. Zákon provádí vyhláška č. 252/2009 Sb., **kteřou se stanoví náležitosti návrhu na povolení spojení soutěžitelů**. Prozatím je účinný i zákon č. 395/2009 Sb. **o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití**, ovšem v současnosti je v Poslanecké sněmovně projednáván poslanecký návrh zákona o jeho zrušení (*Sněmovní tisk 948/0*, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky).

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže vydal řadu pravidel, zásad či oznámení, jimiž upravuje postupy v oblasti zakázaných dohod, zneužití dominantního postavení či spojení soutěžitelů. Tyto materiály jsou veřejně dostupné na webových stránkách úřadů a působí uvnitř i vně Úřadu. Jsou to například pravidla pro alternativní řešení soutěžních problémů, zásady stanovování pokut, oznámení o přednotifikačních kontaktech.

Veřejné zakázky

Zákon č. 137/2006 Sb. **o veřejných zakázkách** upravuje druhy a postupy při zadávání veřejných zakázek, soutěž o návrh, dohled nad dodržováním zákona a podmínky vedení a funkce seznamu kvalifikovaných dodavatelů a systému certifikovaných dodavatelů. Tento zákon prošel řadou novelizací, z nichž poslední je zákonem č. 55/2012 Sb. K zákonu byla rovněž vydána řada vyhlášek a nařízení vlády. Dalším zákonem, který upravuje oblast veřejných zakázek, je zákon č. 139/2006 Sb. **o koncesních smlouvách a koncesním řízení**, který upravuje podmínky a postup veřejného zadavatele při uzavírání koncesních smluv v rámci spolupráce mezi veřejnými zadavateli a jinými subjekty. Zákon č. 194/2010 Sb. **o veřejných službách v přepravě cestujících** pak upravuje postup státu, krajů a obcí při zajišťování dopravní obslužnosti veřejnými službami v přepravě cestujících veřejnou drážní dopravou a veřejnou linkovou dopravou.

Veřejná podpora

Oblast veřejné podpory je upravena zákonem č. 215/2004 Sb. **o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje**, ve znění zákona č. 109/2009 Sb. Tento zákon vymezuje pravomoci Úřadu v oblasti veřejné podpory, kromě oblasti zemědělství a rybolovu, když dohled nad nimi je svěřen Ministerstvu zemědělství. Zákon provádí vyhláška č. 465/2009 Sb. **o údajích zaznamenávaných do centrálního registru podpor de minimis**, která stanovuje obsah a postup při zaznamenávání údajů o podporách malého rozsahu do centrálního registru. Kromě toho se oblasti veřejné podpory týká zákon č. 319/2006 Sb. **o některých opatřeních ke zprůhlednění finančních vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty**.

2 ASPEKTY SOUTĚŽNÍHO PRÁVA A NÁSTROJE NA JEHO OCHRANU

V první části této kapitoly bude věnována pozornost aspektům soutěžního práva. Druhá část se zaměřuje na způsoby omezení hospodářské soutěže a v neposlední řadě budou vymezeny oblasti soutěžní regulace, jakož i institucionální zabezpečení ochrany hospodářské soutěže.

2.1 Aspekty soutěžního práva

Základ soutěžního práva je možné nalézt v ekonomii, protože jak už bylo uvedeno výše, hospodářský vývoj země je spojen se svobodnou soutěží na trhu. Soutěžní právo tedy vychází z ekonomických teorií, postupem času se vyvíjelo v návaznosti na vývoj ekonomických teorií, politické a hospodářské situace. Například Whish (2012, s. 4-7) uvádí, že podle neoklasické ekonomické teorie je společenský a spotřebitelský blahobyt maximalizován v podmínkách dokonalé soutěže. Společenský blahobyt je vymezován jako dosažení produkční a alokační efektivnosti. Související přínos soutěže lze vidět rovněž v tom, že může mít dynamický efekt povzbuzení inovací v odvětví. Dokonalá soutěž je však jen teorií, protože podmínky, za kterých by mohl existovat jsou v praxi spíše nepravděpodobné.

Soutěžní právo je tedy posuzováno ze dvou hledisek, a to z ekonomického a právního hlediska. Ekonomické hledisko lze vidět v posouzení, jaké dopady má protikonkurenční chování na ekonomiku dané země. Právní úpravou jsou poté stanoveny mantinely chování soutěžitelů v zájmu ochrany hospodářské soutěže. Orgány působící na úseku soutěžního práva tedy musí posoudit obě hlediska současně, protože jedno bez druhého by nebylo dostatečné. To samozřejmě klade důraz na erudovanost, zkušenosti a pečlivost zaměstnanců těchto orgánů.

V posledních letech se v evropském soutěžním právu začíná prosazovat více ekonomický přístup, anglicky "more economic approach" (Drexler et al., 2011, s. 1), ke kterému se již přiklání i Úřad. Namísto ochrany soutěže jako takové se do popředí dostává ochrana spotřebitele. Cílem se tedy stává maximalizace spotřebitelského blahobytu, při kterém nabývají na významu rozsáhlé ekonomické analýzy a ekonomické teorie nabývají většího významu. Jak uvádí Munková et al. (2012, s. 32-34), pokud je cílem maximalizace

spotřebitelského blahobytu, mají být zakázána ta jednání, která takový blahobyt snižují. Jinými slovy vedou k alokační neefektivnosti.

2.2 Způsoby omezení hospodářské soutěže

Přestože se tato práce věnuje ochraně hospodářské soutěže ve smyslu evropského soutěžního práva, respektive českého soutěžního práva, je nutno zmínit "soukromoprávní větve" ochrany hospodářské soutěže tak, jak ji upravuje obchodní zákoník.

Rozdělení hospodářské soutěže na veřejnoprávní a soukromoprávní přitom vychází ze způsobů, jakými mohou být nároky z hospodářské soutěže vymáhány. K prosazování soutěžního práva je tedy možno dospět dvěma způsoby, a to:

- veřejnoprávním prosazováním, tzv. public enforcement,
- soukromoprávním prosazováním, tzv. private enforcement.

O veřejnoprávní prosazování se jedná v případě, že o porušení rozhodují soutěžní orgány z úřední povinnosti, ve veřejném zájmu a jehož účelem je ukončení protiprávního jednání a uložení sankce za něj. Soutěžní právo mohou také prosazovat civilní soudy na základě žaloby, tedy v soukromém zájmu. Hovoří se tedy o soukromoprávním vymáhání soutěžního práva, jehož cílem je zajištění kompenzace poškozeným. V evropském ani českém soutěžním právu se však druhý jmenovaný způsob příliš neuchytil. Oproti tomu například v USA je až 90% případů řešeno prostřednictvím private enforcement. (Petr, 2008, s. 34) Sama Evropská Komise si uvědomuje potencial soukromoprávního vymáhání nejen z pohledu odlehčení své agendy, ale především v zájmu ochrany spotřebitelů. V tomto směru se snaží vzít si za vzor americký způsob a motivovat veřejnost, aby více využívala tohoto institutu. Na otázku jak je na tom soukromoprávní vymáhání v ČR odpoví kapitola 5 této práce.

Soukromoprávní větvi se Obchodní zákoník věnuje v § 41 až 42, když rozpoznává účast na hospodářské soutěži jako právo fyzických i právnických osob svobodně rozvíjet soutěžní činnost s cílem dosažení hospodářského prospěchu a právo sdružování se, to vše v rámci pravidel hospodářské soutěže se zřetelem na zákaz zneužití účasti v soutěži. Za zneužití

účasti v hospodářské soutěži je pak považována nekalá soutěž a nedovolené omezování hospodářské soutěže.

Jaký je však rozdíl mezi výše uvedenými formami zneužití hospodářské soutěže? Nabízí se následující praktické vysvětlení. Ochrana hospodářské soutěže je zaměřena na to, aby soutěž jako taková existovala a nebyla nikým narušována či omezována. Oproti tomu ochrana proti nekalé soutěži má za cíl zabránit jednání, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a může způsobit újmu jiným soutěžitelům či spotřebitelům. (Kocina, 2010, s. 6-8)

Pro lepší pochopení rozdílu mezi oběma formami zneužití, je možné uvést příklad z boxerského zápasu. Předem domluvený zápas by se posoudil jako zneužití hospodářské soutěže, kdežto na ránu pod pás by se hledělo jako na nekalou soutěž. (BusinessInfo, ©2010)

Omezování hospodářské soutěže

Zákon o ochraně hospodářské soutěže v §1 zakotvuje ochranu hospodářské soutěže na trhu výrobků a služeb proti jejímu vyloučení, omezení, jinému narušení nebo ohrožení, ke kterému může dojít:

- dohodami soutěžitelů,
- zneužitím dominantního postavení soutěžitelů,
- spojením soutěžitelů,
- orgány státní správy při výkonu státní správy, orgány územní samosprávy při výkonu samosprávy a při přeneseném výkonu státní správy a orgány zájmové samosprávy při přeneseném výkonu státní správy.

Nekalá soutěž

Nekalou soutěží se rozumí jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, spotřebitelům nebo dalším zákazníkům. Mezi nekalosoutěžní jednání patří zejména:

- klamavá reklama,

- klamavé označování zboží a služeb,
- vyvolávání nebezpečí záměny,
- parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele,
- podplácení,
- zlehčování
- srovnávací reklama,
- porušování obchodního tajemství,
- ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí. (*Obchodní zákoník*, § 44)

Pokud je následkem nekalé soutěže porušení nebo ohrožení práv osoby, může se tato proti rušiteli domáhat zdržení takového jednání a odstranění závadného stavu, dále přiměřeného zadostiučinění, náhrady škody či vydání bezdůvodného obohacení. Pokud je poškozenou osobou spotřebitel, pak leží důkazní břemeno na rušiteli. (*Obchodní zákoník*, § 53-54)

2.3 Oblasti soutěžní regulace

V předchozí části byla věnována pozornost formám omezení hospodářské soutěže. V této části budou vymezeny oblasti, v nichž se uplatní soutěžní regulace podle zákona o ochraně hospodářské soutěže, zákona o veřejných zakázkách i zákona o veřejné podpoře.

2.3.1 Zakázané dohody

Zákon o ochraně hospodářské soutěže pod souhrnný pojem dohody narušující soutěž zařazuje dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě, které mají za cíl nebo jejichž výsledkem je narušení hospodářské soutěže. Tyto dohody jsou zakázané a neplatné pokud zvláštní zákon nestanoví jinak nebo pokud Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nepovolí výjimku. Zakázané jsou především dohody obsahující:

- ujednání o přímém nebo nepřímém určení cen,
- ujednání o omezení nebo kontrole výroby, odbytu, výzkumu a vývoje nebo investic,

- ujednání o rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů,
- ujednání o tom, že uzavření smlouvy bude vázáno na přijetí dalšího plnění, které věcně ani podle obchodních zvyklostí s předmětem smlouvy nesouvisí,
- ujednání o uplatnění rozdílných podmínek vůči jednotlivým soutěžitelům při shodném nebo srovnatelném plnění, jimiž jsou někteří soutěžitelé v hospodářské soutěži znevýhodněni,
- ujednání o tom, že účastníci dohody nebudou obchodovat či jinak hospodářsky spolupracovat se soutěžiteli, kteří nejsou účastníky dohody, anebo jim budou jinak působit újmu, případ tzv. skupinového bojkotu. (*Zákon o ochraně hospodářské soutěže*, § 3)

Těmto dohodám, respektive jejich odhalování a potírání věnuje Úřad největší pozornost, protože mají škodlivý dopad na hospodářskou soutěž a tím pádem i na celou ekonomiku státu potažmo spotřebitele. Za nejnebezpečnější se pak považují kartelové dohody o cenách a rozdělení trhu známé jako tzv. tvrdé kartely.

Negativním znakem skutkové podstaty kartelu je skutečnost, že narušení hospodářské soutěže musí být větší než zanedbatelné. Takto je do české úpravy zakotveno pravidlo de minimis, tedy doktrína uplatňovaná v evropském soutěžním právu. Aplikování tohoto pravidla však není zcela jednoduchá záležitost, protože je potřeba posoudit všechny skutkové okolnosti daného případu. (Munková et al., 2012, s. 157-158)

V zákoně o ochraně hospodářské soutěže jsou dále vymezeny dohody, na které se zákaz nevztahuje. Jsou to dohody, které splňují následující podmínky:

- dohoda přispívá ke zlepšení výroby nebo distribuce zboží nebo k podpoře technického či hospodářského pokroku,
- dohoda vyhrazuje spotřebitelům přiměřený díl na výhodách, které přináší,
- dohoda nesmí soutěžitelům ukládat omezení, která nejsou nezbytná k dosažení cílů vytyčených danou dohodou,
- dohoda nesmí soutěžitelům umožnit vyloučit soutěž na podstatné části trhu zboží, kterého se dohoda týká. (*Zákon o ochraně hospodářské soutěže*, § 4)

Nestačí však tvrzení soutěžitele, že dohoda například vede k podpoře technického rozvoje. Takové tvrzení musí být doloženo nezpochybnitelnými důkazy a v případě, že tak učiněno nebude, může ji Úřad považovat za zakázanou a neuplatnit tak výjimku výše specifikovanou. Dle Munkové et al. (2012, s. 197) by takovým důkazem mohl být například znalecký posudek.

Ustanovení § 4 zákona o ochraně hospodářské soutěže zakotvuje tzv. unijní blokové výjimky, tedy vynětí dohod ze zákazu, pokud takové dohody nemohou mít vliv na obchod mezi členskými státy Evropské unie podle čl. 101 Smlouvy o fungování EU, avšak splňují ostatní podmínky stanovené blokovými výjimkami přijatými na základě čl. 103 odst. 1. Smlouvy o fungování EU k provedení tohoto ustanovení nařízením Komise či Rady. Toto ustanovení přímo inkorporuje unijní blokové výjimky do českého soutěžního práva. Přestože má i Úřad pravomoc k vydávání blokových výjimek, a to formou vyhlášek, doposud této možnosti nevyužil. Stejně blokové výjimky se tak aplikují u dohod s unijním prvkem i bez něj. (Munková et al., 2012, s. 197). V současné době je platná řada blokových výjimek vydaných Komisí formou nařízení.

Zákon o ochraně hospodářské soutěže (§ 5) dále uvádí typy dohod podle toho, na jakém stupni výroby a distribuce soutěžitelé působí. Rozlišují se tedy horizontální dohody, vertikální dohody a smíšené dohody. Horizontální dohody jsou ujednání mezi soutěžiteli na stejné úrovni trhu. Příkladem takových dohod mohou být dohody mezi skutečnými či potencionálními konkurenty o cenách, rozdělení trhu či omezení výroby. Dohody soutěžitelů, kteří působí na různých úrovních trhu, jsou dohody vertikální. Typickými příkladem vertikální dohody je dohoda mezi výrobcem a distributorem či dohoda mezi velkoobchodníkem a maloobchodníkem. Třetím typem dohod mezi soutěžiteli jsou smíšené dohody, tedy takové dohody, které působí současně na téže horizontální úrovni a na různé vertikální úrovni trhu. Může se jednat o dohody, které mají i horizontální i vertikální prvky a v případě pochybností se má za to, že se jedná o horizontální dohody. Nebo také o dohody, u nichž je obtížné určit, zda se jedná o dohodu horizontální či o dohodu vertikální (Munková et al., 2012, s. 171).

Významným nástrojem v boji proti kartelům je tzv. leniency program, jemuž bude více pozornosti věnováno v podkapitole 2.4. této práce.

V posledních letech se Úřad prioritně zaměřuje na odhalování dohod typu bid rigging, což jsou tajné kartelové dohody uzavírané mezi uchazeči o veřejné zakázky s úmyslem ovlivnit výsledek výběrového řízení. Úřad vydal v loňském roce informační manuál, který se věnuje dohodám typu bid rigging (Bid Rigging, ©2012) a následující text čerpá právě z této publikace. Podstata bid riggingu spočívá v tom, že se uchazeči předem dohodnou na postupu vůči zadavateli veřejné zakázky. Dohodnout se můžou o tom, že nebudou postupovat samostatně a konkurovat si či, že se někteří z nich vůbec nezúčastní soutěže, to vše s cílem dosáhnout výhodnějších podmínek pro vítěze. Tyto dohody obsahují ujednání o cenách či rozdělení trhu a mohou prodražit veřejnou zakázku o 10 až 50%. Drahé veřejné zakázky mají nebezpečný dopad na ekonomiku, protože odsávají veřejné finance a poškozují tak všechny spotřebitele. Některé trhy či sektory jsou více náchylné ke vzniku bid riggingových dohod, a proto je namístě bdělost a opatrnost veřejných zadavatelů. Laxní přístup některých z nich, což je vidět zejména ke konci roku, kdy se zadavatelé snaží dočerpat svěřené prostředky a provést výběrové řízení v co možná nejkratší době, nahrává vzniku kartelu. Platí zde pravidlo, že čím méně soutěžitelů se účastní soutěže a čím nejasnější jsou podmínky nabídky, tím je větší riziko vzniku tajné kartelové dohody. Zadavatelé by tak měli nastavit takové podmínky zadávacího řízení, aby eliminovali riziko vzniku kartelu. V případě podezření na uzavření kartelové dohody Úřad nedoporučuje zadavatelům zveřejňovat svá podezření, ale nashromáždit co možná nejvíce důkazů o kartelu a kontaktovat Úřad.

2.3.2 Zneužití dominantního postavení

Soutěžitel v dominantním postavení může mít tendenci zneužít své pozice vůči ostatním soutěžitelům na trhu, a proto se zákon o ochraně hospodářské soutěže věnuje i této oblasti. Skutková podstata zneužití pak musí naplnit tři podstatné znaky (Munková et al., 2012, s. 271) zároveň, a to:

- existence dominantního postavení,
- zneužívající jednání,
- možnost takovým jednáním negativně ovlivnit hospodářskou soutěž.

Definice dominantního postavení se nachází v § 10 zákona o ochraně hospodářské soutěže, tj. dominantní postavení na trhu má soutěžitel nebo společně více soutěžitelů, kterým jejich tržní síla umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích. Tržní síla je pak posuzována podle hodnotového vyjádření zjištěného objemu dodávek nebo nákupu na trhu daného zboží, tedy tržního podílu, dosaženého soutěžitelem ve zkoumaném období. Tržní síla se dále posuzuje podle hospodářské a finanční síly soutěžitelů, právních nebo jiných překážek vstupu na trh pro další soutěžitele, stupně vertikální integrace soutěžitelů, struktury trhu či velikosti tržních podílů nejbližších konkurentů. Pokud soutěžitel nebo soutěžitelé se společnou dominancí dosáhnou alespoň 40% tržního podílu, má se za to, že zauímají dominantní postavení.

Z výše uvedeného vyplývá, že samotné dosažení dominantního postavení se nepovažuje za zakázané, tím je až jeho zneužití. Zákon demonstrativně vyjmenovává chování, které je považováno za závadné. Zneužitím dominantního postavení je tedy například:

- přímé nebo nepřímé vynucování nepřiměřených podmínek ve smlouvách s jinými účastníky trhu,
- vázání souhlasu s uzavřením smlouvy na podmínku odebrání i dalšího plnění druhou stranou, které s požadovaným předmětem smlouvy nesouvisí,
- uplatňování rozdílných podmínek při stejném či podobném plnění vůči jednotlivým účastníkům trhu, jimiž jsou tito účastníci v hospodářské soutěži znevýhodňováni – tzv. diskriminační chování,
- zastavení nebo omezení výroby, odbytu nebo výzkumu a vývoje na úkor spotřebitelů,
- dlouhodobé nabízení a prodej zboží za nepřiměřeně nízké ceny, které má nebo může mít za následek narušení hospodářské soutěže,
- odmítnutí poskytnout jiným soutěžitelům za přiměřenou úhradu přístup k vlastním přenosovým sítím nebo obdobným rozvodným a jiným infrastrukturním zařízením, které soutěžitel v dominantním postavení vlastní nebo využívá na základě jiného právního důvodu, pokud jiní soutěžitelé z právních nebo jiných důvodů nemohou bez spoluužívání takového zařízení působit na stejném trhu jako dominantní soutěžitelé, kteří přitom neprokážou, že takové spoluužívání není z provozních

nebo jiných důvodů možné anebo je od nich nelze spravedlivě požadovat; totéž přiměřeně platí pro odmítnutí přístupu jiným soutěžitelům za přiměřenou úhradu k využití duševního vlastnictví nebo přístupu k sítím, které soutěžitel v dominantním postavení vlastní nebo využívá na základě jiného právního důvodu, pokud je takové využití nezbytné pro účast v hospodářské soutěži na stejném trhu jako dominantní soutěžitelé nebo na jiném trhu. (*Zákon o ochraně hospodářské soutěže*, § 11)

Zneužití dominance se typicky projevuje účtováním nepřiměřeně vysokých cen, věrnostními rabaty, vázáním prodeje zboží a služeb na koupi dalších produktů či prodejem za podnákladové ceny s cílem vytlačit konkurenci, známé jako tzv. predátorské ceny. Pokud by se však takto choval běžný soutěžitel, tedy soutěžitel, který nemá dominantní postavení, nebylo by jeho jednání považováno za závadné.

Oproti kartelovým dohodám není v případě dominantního postavení možné dovolat se žádné legální výjimky. Přesto se časem vyvinula určitá pravidla, která změkčují posuzování dominantního postavení. Evropský soudní dvůr ve své praxi uplatnil pravidlo rozumného posouzení, tzv. rule of reason, tedy zohlednění skutečností, které ospravedlňují určité jednání. Od toho se odvíjí pravidlo přiměřenosti a objektivního ospravedlnění, které se uplatní v případě, je-li chování dominantního podniku odůvodněné a přiměřené a podnik se tak vyhne postihu. (Munková et al., 2012, s. 271-272)

V případě, že Úřad zjistí zneužití dominantního postavení, pak v rozhodnutí uvede tuto skutečnost a jednání do budoucna zakáže, případně uloží pokutu či nápravné opatření.

2.3.3 Kontrola spojování soutěžitelů

Aby bylo možno určitou transakci považovat za spojování soutěžitelů, musí potencionálně vést ke strukturální změně na relevantním trhu a být trvalejšího charakteru. Úřad tedy neposuzuje všechny fúze na trhu, ale jen ty, u kterých hrozí narušení hospodářské soutěže. Jedná se tedy o předběžnou kontrolu, kdy je posuzováno, jaké dopady by případné spojení mohlo mít.

Ke spojení soutěžitelů dle zákona o ochraně hospodářské soutěže (§ 12) dochází:

- fúzí dvou nebo více na trhu dříve samostatně působících soutěžitelů,

- nabytí podniku jiného soutěžitele nebo jeho části smlouvou, na základě dražby nebo jiným způsobem,
- jestliže jedna nebo více osob, které nejsou podnikateli, ale kontrolují již alespoň jednoho soutěžitele, anebo jestliže jeden nebo více podnikatelů získá možnost přímo nebo nepřímo kontrolovat jiného soutěžitele, například:
 - nabytím účastnických cenných papírů, obchodních nebo členských podílů,
 - smlouvou nebo jinými způsoby, které jim umožňují jiného soutěžitele kontrolovat,
- založení soutěžitele, který je společně kontrolován více soutěžiteli a který dlouhodobě plní všechny funkce samostatné hospodářské jednotky, tedy tzv. společně kontrolovaný podnik.

K fúzi dojde tehdy, pokud ze dvou či více subjektů vznikne jeden. Může jít o fúzi sloučením, tedy jedna společnost zanikne a spojené podniky pokračují pod jménem společnosti druhé. V případě fúze splynutím končí obě původní společnosti a vzniká nová společnost, která je složená z obou původních. Ekonomika rozpoznává tři typy fúzí, a to:

- horizontální fúzí, kdy dochází ke spojení vzájemně si konkurujících společností,
- vertikální fúzí, v případě spojení dodavatele a odběratele,
- konglomerátní fúzí, pokud se spojí společnosti z různých oborů. (Vochozka et al., 2012, s. 181-182)

Jak v české tak v evropské právní úpravě jsou vymezeny určité výjimky, na které se nepohlíží, jako na spojení soutěžitelů. Za spojení soutěžitelů se tedy nepovažuje:

- kvalifikovaná účast banky v právnické osobě vzniklá splacením emisního kurzu akcií započtením pohledávky banky za tuto právnickou osobou, pokud je kvalifikovaná účast držena po dobu záchranné operace nebo finanční rekonstrukce této právnické osoby nejdéle po dobu 1 roku,
- jestliže soutěžitelé, kteří jsou poskytovateli investiční služeb, získají přechodně, nejvýše na dobu 1 roku, podíl jiného soutěžitele za účelem jejich prodeje, pokud

nevykonávají hlasovací práva spojená s těmito podíly s cílem určit nebo ovlivnit soutěžního chování kontrolovaného soutěžitele,

- přechod některých působností statutárních orgánů soutěžitele na osoby vykonávající činnost podle zvláštních právních předpisů, např. likvidátora nebo insolvenčního správce. (*Zákon o ochraně hospodářské soutěže*, § 12)

O povolení spojení musí dle zákona o ochraně hospodářské soutěže (§ 13) požádat soutěžitelé, pokud čistý obrat všech spojujících se soutěžitelů dosažený za poslední účetní období na trhu České republiky převyšuje 1,5 miliardy Kč a alespoň dva z nich dosáhli samostatně za poslední účetní období na trhu České republiky obrátu 250 milionů Kč. Případně u některých typů spojení je požadován obrat 1,5 miliardy Kč na trhu České republiky u jednoho účastníka spojení a zároveň celosvětový čistý obrat u dalšího účastníka převyšuje 1,5 miliard Kč.

V souvislosti s posuzováním výše obrátu je důležité zmínit, že Úřad nepovažuje za soutěžitele pouze účastníka transakce, ale rovněž všechny osoby, které jsou se spojujícími se podnikateli provázány, tj. dceřiné, mateřské a sesterské společnosti. Do celkového čistého obrátu se tak započítávají obraty všech souvisejících subjektů. Na druhou stranu se do celkového obrátu započte jen čistý obrat dosažený soutěžiteli při podnikatelské činnosti na území České republiky. Pokud tedy spojující se soutěžitelé splňují obrátová kritéria vymezená výše, jsou povinni zamýšlené spojení ohlásit Úřadu. Soutěžitelé nesmí zapomínat ani na možnost potencionálního spojování v zahraničí, a to v případě, že dosahují obrátů mimo území České republiky. V takovém případě jsou povinni požádat o schválení spojení soutěžní orgány v jiných státech s vědomím, že mohou mít tamním zákonem stanovená nižší obrátová kritéria. (Servus a Tučková, ©2012)

2.3.4 Dozor nad orgány veřejné správy

Poslední novelou zákona o ochraně hospodářské soutěže bylo Úřadu svěřeno oprávnění vykonávat dozor nad činností orgánu veřejné správy v případě podezření z omezení hospodářské soutěže.

Dle §19a zákona o ochraně hospodářské soutěže nesmí orgán veřejné správy podporou zvýhodňující určitého soutěžitele nebo jiným způsobem narušit hospodářskou soutěž. V

případě, že Úřad takové narušení zjistí, uvede tuto skutečnost v rozhodnutí a postoupí jej spolu s celým spisem orgánu příslušnému k dozoru podle zvláštního právního předpisu.

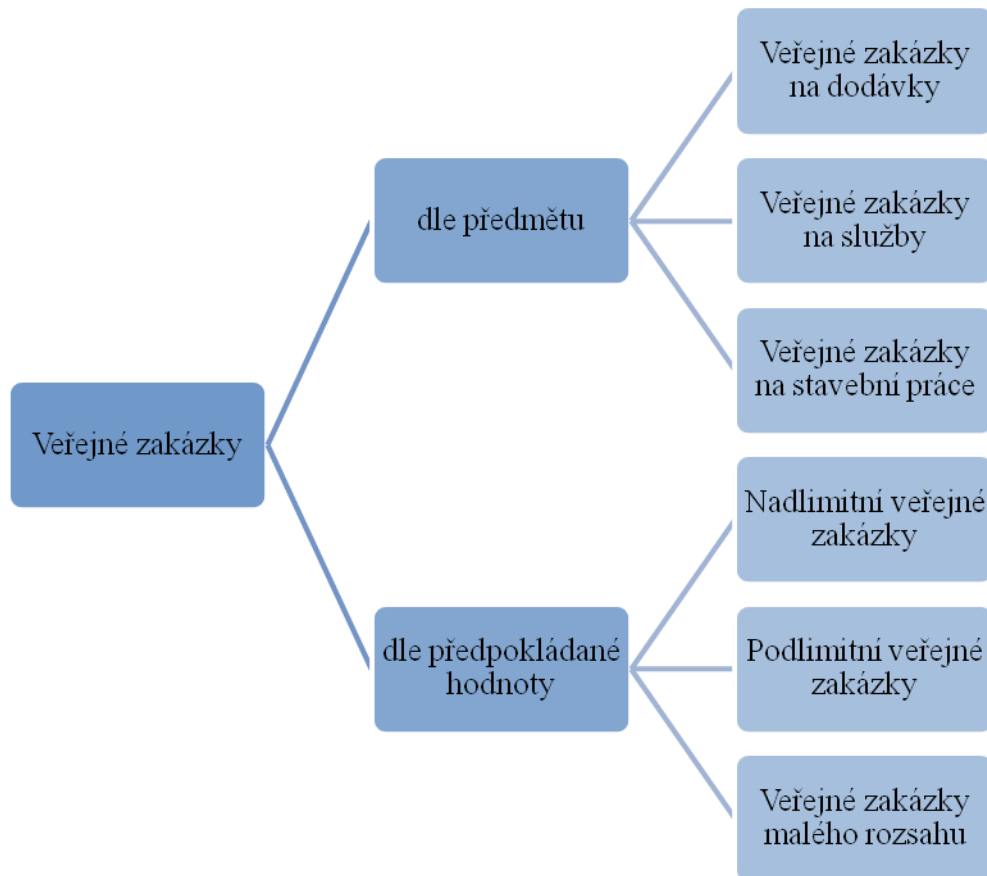
Tato úprava se jeví jako logická, protože orgány samosprávy a státní správy mají široké možnosti zásahů do podnikatelského prostředí a mohou tak zvýhodňovat určité soutěžitele. Napříště je tedy zakázáno poskytování jakýchkoli finančních dotací nebo jiných zvýhodnění konkrétním subjektům ze strany státu a samospráv, pokud hrozí narušení hospodářské soutěže. Jelikož se však jedná o nový nástroj v rukou Úřadu, je otázkou jakým způsobem a v jakých případech jej bude uplatňovat. S tím souvisí i potřeba testu proporcionality tak, aby činnost Úřadu nebyla příliš restriktivní. (Neruda, Gachová a Světnický, ©2012)

2.3.5 Veřejné zakázky

Zákon o veřejných zakázkách prošel v roce 2012 rozsáhlou novelou, která byla provedena zákonem č. 167/2012 Sb. s tím, že některá ustanovení nabyly účinnosti 1. dubna 2012 a některá ustanovení nabudou účinnosti teprve 1. ledna 2014, tedy spolu s plánovanou účinností nového občanského zákoníku. Hlavním cílem této novely bylo především zvýšit transparentnost zadávání veřejných zakázek a posílit možnost kontroly při vynakládání veřejných prostředků. Změny byly přijaty v souladu s protikorupční strategií vlády a dotýkají se jak hmotné tak procesní části zákona o veřejných zakázkách. (Ministerstvo pro místní rozvoj, ©2012) Mimo jiného je právně upraven i zákaz bid riggingových dohod, kterým byla věnována pozornost v podkapitole 2.3.1 této práce.

Odpověď na otázku, co se rozumí veřejnou zakázkou, se nachází v § 7 zákona o veřejných zakázkách. Ten říká, že *veřejnou zakázkou je zakázka realizovaná na základě smlouvy mezi zadavatelem a jedním či více dodavateli, jejímž předmětem je úplatné poskytnutí dodávek či služeb nebo úplatné provedení stavebních prací*. Z ekonomického hlediska lze za veřejnou zakázku považovat situaci, kdy je veřejný projekt ve veřejném sektoru realizován za úplatu subjektem mimo veřejný sektor (Ochrana et al., 2010, s. 243).

Obrázek č. 1: Druhy veřejných zakázek

Zdroj: Vlastní zpracování na základě rozdělení dle § 7 zákona o veřejných zakázkách

Výše uvedené schéma zobrazuje dělení veřejných zakázek na skupiny tak, jak jsou definovány v zákoně o veřejných zakázkách. Veřejné zakázky na dodávky zahrnují koupi, případně nájem zboží. Předmětem veřejných zakázek na stavební práce je provedení stavebních prací či zhotovení stavby. Mezi veřejné zakázky na služby pak spadá vše, co není dodávkou ani stavební prací, což v praxi může znamenat jejich kombinaci. Limit pro veřejné zakázky malého rozsahu je u veřejných zakázek na dodávky nebo veřejných zakázek na služby stanoven na 1.000.000 Kč a u veřejných zakázek na stavební práce na 3.000.000 Kč. Podlimitní veřejnou zakázkou je veřejná zakázka na dodávky nebo veřejná zakázka na služby, jejíž hodnota je nejméně 1.000.000 Kč a u veřejných zakázek na stavební práce nejméně 3.000.000 Kč, avšak nedosáhne finančního limitu nadlimitní veřejné zakázky.

Z hlediska určení, zda se v konkrétním případě jedná o veřejnou zakázku a je tedy nutný postup dle zákona o veřejných zakázkách, je nezbytné posoudit subjekt zadávající zakázku. Zákon o veřejných zakázkách pracuje s pojmem zadavatel a v § 2 vymezuje tři skupiny zadavatelů, a to:

- veřejný zadavatel,
- dotovaný zadavatel,
- sektorový zadavatel.

Veřejným zadavatelem jsou zpravidla subjekty veřejného sektoru. Dotovaným zadavatelem je subjekt, který sice není součástí veřejného sektoru, ale obdržel dotaci z veřejných prostředků na nákup zboží či služeb od třetích osob. Sektorovým zadavatelem jsou organizace, které vykonávají relevantní činnosti v určitých odvětvích na základě speciálního oprávnění. (Ochrana et al., 2010, s. 244) Těmito odvětvími jsou plynárenství, teplárenství, elektroenergetika, vodárenství, činnosti související s poskytováním nebo provozováním dopravních sítí a další odvětví tak, jak je specifikuje § 4 zákona o veřejných zakázkách. Uvedené ustanovení rovněž obsahuje negativní vymezení relevantní činnosti. Jestliže tedy subjekt zadávající zakázku spadá do jedné z těchto kategorií, bude zakázka posuzována jako veřejná. Vedle toho zákon o veřejných zakázkách definuje institut centrálního zadavatele, a to jako veřejného zadavatele, který provádí centralizované zadávání, tedy umožňuje zadavatelům pořizovat zboží, služby či stavební práce bez požadavku na zadávací řízení.

Veřejné zakázky jsou oblastí, v rámci které jsou vydávány značné části veřejných prostředků. Kromě toho, že hrozí zneužití veřejných prostředků či korupce, může být ohrožena i hospodářská soutěž mezi dodavateli veřejných zakázek. Cílem právní úpravy je tedy zajistit transparentním způsobem výběr nejvhodnějšího dodavatele.

Dohled nad dodržováním zákona v oblasti veřejných zakázek vykonává již od roku 1996 Úřad v rámci sekce veřejných zakázek. Dohled je vykonáván tak, že Úřad v rámci správního řízení, zahájeného na návrh či z vlastního podnětu, rozhoduje o tom, zda zadavatel při zadávání veřejné zakázky postupovat v souladu se zákonem. (*Veřejné zakázky*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©2009) Posuzováno je mimo jiného

dodržování zásad transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace ze strany zadavatele.

Zákon o veřejných zakázkách detailně popisuje postup při zadávacím řízení a s tím související nástroje, které má Úřad, jakožto dohlížející orgán k dispozici. Úřad tedy kromě výše uvedeného posouzení souladu se zákonem a dodržování zásad může zadavateli při zadávání veřejných zakázek a soutěži o návrh v rámci dohledu:

- vydat předběžné opatření,
- uložit nápravné opatření,
- kontrolovat úkony zadavatele při zadávání veřejných zakázek podle zvláštního právního předpisu. (*Zákon o veřejných zakázkách*, § 112)

2.3.6 Veřejná podpora

Na otázku co se rozumí veřejnou podporou, odpovídá zákon o veřejné podpoře odkazem na čl. 107 Smlouvy o fungování Evropské unie. Veřejná podpora musí splňovat čtyři definiční znaky současně, a to:

- jedná se o podporu, která je poskytnuta státem nebo z veřejných prostředků,
- podpora zvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví,
- je ovlivněn obchod mezi členskými státy,
- je nebo hrozí narušení hospodářské soutěže.

Neregulované poskytování veřejných podpor může vést k ohrožení hospodářské soutěže, a proto je namístě jejich regulace. Nejčastěji je zakázána veřejná podpora poskytována ve formě daňových zvýhodnění, přímých dotací, promíjení plateb a podobně.

Evropská právní úprava považuje veřejné podpory za neslučitelné s vnitřním trhem, protože vidí riziko ve zvýhodňování domácích podniků ze strany členských států. Pokud tedy podpora splňuje výše uvedené definiční znaky, je zakázána. Princip zákazu veřejných podpor je však vyvažován legálními výjimkami. Jedná se o podpory, které přestože naplňují znaky zakázané veřejné podpory, jsou slučitelné s vnitřním trhem (jak jsou definovány v čl. 107-108 Smlouvě o fungování Evropské unie a v nařízení o blokových

výjimkách) a podpory de minimis. Namátkově lze uvést podpory sociální povahy, podpory, které napomáhají hospodářskému rozvoji, podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami a podobně. Za podporu malého rozsahu neboli podporu de minimis, je považována taková podpora, jejíž výše nedosáhne stanované hranice a nemůže tak ovlivnit obchod mezi členskými státy. Podpora pro jednoho příjemce je stanovena na 200.000 EUR v tříletém období. (Brodec, Trna a Stanová, ©2012)

S podporou malého rozsahu je spojena i její evidence v centrálním registru. Je to informační systém, ve kterém jsou vedeny údaje o poskytnutých podporách malého rozsahu. Záznam jsou ze zákona povinni zapsat poskytovatelé veřejných podpor, kteří jsou rovněž povinni uvést název přímo použitelného předpisu Evropské unie, podle kterého byla podpora malého rozsahu poskytnuta. (*Zákon o veřejné podpoře*, § 8)

Následující výčet vymezuje oblasti dovolené veřejné podpory jako:

- služby obecného hospodářského zájmu,
- podpora de minimis,
- privatizace z pohledu pravidel veřejné podpory,
- podpora v oblasti výzkumu a vývoje,
- podpora širokopásmového internetu,
- finanční a ekonomická krize. (*Nejčastější oblasti veřejné podpory*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©2013)

Příkladem z poslední doby je poskytování pomoci subjektům zasaženým povodněmi v souladu s pravidly poskytování veřejné podpory. Tedy i v případě odstraňování následků přírodní pohromy je dbáno na to, aby podpora nebyla považována za veřejnou.

Koordinačním orgánem v oblasti veřejné podpory je kromě Úřadu i Ministerstvo zemědělství, a to v rozsahu svěřené působnosti. Ministerstvo zemědělství tedy působí v oblasti zemědělství a rybolovu a Úřad ve všech oblastech krom oblasti svěřené ministerstvu. Jako koordinační orgán vykonávají především poradenskou, konzultační a monitorovací činnost. Samotné řízení je pak vedeno před Komisí. V případě, že Komise

pro prošetření zjistí, že je veřejná podpora neslučitelná s vnitřním trhem, nařídí příjemci její navrácení a to včetně úroků. (*Zákon o veřejné podpoře*, § 7)

V návaznosti na modernizaci pravidel platných v oblasti veřejné podpory došlo v roce 2012 k významné novele zákona o veřejné podpoře. Novela mimo jiné upravila pojmy veřejná podpora, podpora malého rozsahu a den jejího poskytnutí. Rovněž stanovila poskytovateli podpory malého rozsahu povinnost odkázat na název přímo použitelného předpisu Evropské unie, dle kterého byla podpora poskytnuta. V případě neuvedení je nově stanovena pravomoc Úřadu uložit opatření k nápravě. (*Výroční zpráva 2012*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©2013)

2.4 Nástroje ochrany

Novelou zákona o ochraně hospodářské soutěže byly Úřadu svěřeny nové zákonné nástroje k prosazování soutěžního práva. Fakticky se nejedná o nástroje nové, ale ty, které byly dosud užívané ve formě soft law a nyní dostaly zákonný rámec. Jedná se o:

- leniency program,
- narovnání,
- prioritizace.

Podstata leniency programu, tedy programu shovívavosti, spočívá v tom, že účastník kartelu dobrovolně poskytne Úřadu relevantní informace o kartelu a zanechá svého protiprávního jednání. Pokud se jedná o informace, které napomohou odhalení a odstranění kartelu nebo alespoň povedou k důkazům v rámci probíhajících šetření, může Úřad takovému účastníkovi kartelu prominout nebo snížit pokutu. Podmínkou prominutí pokuty je skutečnost, že účastník kartelu jako první předloží Úřadu důkazy o zakázané dohodě, přizná se k účasti, nečiní nátlak na ostatní soutěžitele, aby se dohody účastnili, a poskytne součinnost v řízení. Úřad sníží pokutu až o 50% tomu soutěžiteli, který předloží informace a podklady s významnou přidanou důkazní hodnotou. (*Zákon o ochraně hospodářské soutěže*, § 22ba)

Dalším nástrojem je narovnání, které umožňuje snížit uloženou pokutu o 20%, pokud se soutěžitel přizná ke spáchání správního deliktu a v řízení spolupracuje s Úřadem.

Narovnání se dá použít nejen na zakázané dohody, ale i zneužití dominantního postavení a uskutečnění spojení před povolením. Posledním nově zavedeným nástrojem je prioritizace. Ta umožňuje Úřadu po předběžném posouzení nezahájit správní řízení v případech jednání, které sice vykazují protisoutěžní prvky, ale jejich dopad na relevantní trh je omezený. Úřad se tedy může zaměřit na ty případy, které jsou svou povahou závažné. (Dubanská a Maternová, ©2012)

2.5 Institucionální zabezpečení

Institucionálně je ochrana hospodářské soutěže zabezpečena prostřednictvím následujících orgánů:

- Evropská komise,
- Rada ministrů pro konkurenceschopnost,
- Evropský parlament,
- Národní soutěžní úřady,
- Soudy.

Evropská komise spolu s národními soutěžními úřady přímo prosazuje evropské soutěžní právo. Nejsou však jedinými institucemi. V rámci Komise působí Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž, jehož pravomocí je zasáhnout v případě, že získá důkaz o přeshraničním porušení soutěžního práva. Většinu případů řeší Generální ředitelství na základě notifikace, může však zahájit řízení i z vlastní iniciativy či na základě leniency žádosti nebo stížnosti. Řízení je ukončeno vydáním rozhodnutí prostřednictvím sboru komisařů a v případě antitrustu může Komise udělit soutěžiteli pokutu. Další činností Generálního ředitelství, jímž chrání hospodářskou soutěž, je monitorování vybraných trhů, například energetického či farmaceutického, ve kterých by pravděpodobně mohlo docházet k narušení hospodářské soutěže. Provádí tedy i preventivní činnost. (*Competition Policy in the European Union*, Evropská Komise)

Rada ministrů pro konkurenceschopnost vznikla v roce 2002 sloučením tří předchozích konfigurací (vnitřního trhu, průmyslu a výzkumu) a v závislosti na projednávaném tématu se schází ministři pro evropské záležitosti, ministři pro průmysl nebo ministři pro výzkum

pět až šestkrát za rok. Tato rada zaujímá horizontální úlohu při zajišťování jednotného přístupu ke zvýšení konkurenceschopnosti a růstu v Evropě, pravidelně vyhodnocuje otázky týkající se konkurenceschopnosti zjištěné na základě analýz prováděných Komisí a rovněž se zabývá legislativními návrhy týkajícími se svěřených oblastí, a to v rámci spolurozhodování s Evropským parlamentem. (*Competitiveness Council*, Evropská Rada)

Mezi pravomoci Evropského parlamentu patří legislativní, rozpočtová a kontrolní pravomoc. Na legislativním procesu se podílejí výbory, které tvoří jednotliví poslanci. Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů je příslušný ve věcech týkajících se koordinace vnitrostátních právních předpisů na úrovni Společenství v oblasti vnitřního trhu a celní unie, opatření majících za cíl určení a odstranění možných překážek ve fungování vnitřního trhu a prosazování a ochrany hospodářských zájmů spotřebitelů v rámci vytváření vnitřního trhu. (*Committees - Internal Market and Consumer Protection*, Evropská Parlament)

Každý členský stát má svůj národní soutěžní úřad, který zabezpečuje dodržování pravidel hospodářské soutěže. V České republice je tato pravomoc svěřena Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách.

Protiváhu proti rozhodnutí soutěžních orgánů představuje činnost soudů. Soudní dvůr Evropské unie má důležitou úlohu ve výkladu aplikace práva EU a zároveň kontroluje rozhodování Rady a Evropské komise. Rozhodování v případech týkajících se hospodářské soutěže na evropské úrovni je však svěřeno Tribunálu. Ten vznikl z důvodu přetížení Soudního dvora a snahou o zlepšení soudní ochrany práv občanů EU. Tribunál rozhoduje především o přímých žalobách fyzických nebo právnických osob proti aktům orgánů unie, o žalobách podaných členskými státy proti Komisi nebo Radě, o žalobách směřujících k náhradě škody a v dalších případech. (*Tribunál*, Curia) Proti rozhodnutím národních soutěžních orgánů mají dotčené osoby možnost podat žalobu k civilnímu soudu. V případě rozhodnutí Úřadu je tedy možné podat správní žalobu ke Krajskému soudu v Brně. Je však nutno připomenout, že řízení před Úřadem je dvojinstanční a žaloba je tak možná až proti rozhodnutí Předsedy Úřadu. Opravným prostředkům proti rozhodnutí Úřadu bude věnována pozornost v praktické části.

2.6 Spolupráce soutěžních orgánů

Soutěžní orgány si uvědomují, že prosazování soutěžního práva je komplexní problém s mezinárodní dimenzí. Podmínkou efektivního fungování soutěžních úřadů je unijní i mezinárodní spolupráce a vzájemná harmonizace soutěžního práva. V rámci členství v soutěžních organizacích či jen účasti na konferencích a seminářích, jsou vyměňovány cenné informace a koordinovány postupy. Neméně hodnotnou je prezentace postupu v klíčových případech. I Úřad, respektive jeho pracovníci, se účastní těchto unijních a mezinárodních setkání.

Účast v těchto organizacích je možno rozdělit do dvou skupin, a to na spolupráci v rámci EU a mezinárodní spolupráci mimo EU.

2.6.1 Spolupráce v rámci EU

Soutěžní orgány členských států EU se sdružují v organizacích zaměřených na oblast hospodářské soutěže a veřejných zakázek. Jsou jimi:

- Evropská soutěžní síť (European Competition Network),
- Evropská soutěžní organizace (European Competition Authorities),
- Síť pro veřejné zakázky (Public Procurement Network).

Evropská komise a národní soutěžní úřady spolupracují v rámci Evropské sítě pro hospodářskou soutěž, neboli ECN. V rámci ECN diskutují skupiny expertů zaměřených na specifické oblasti, například bankovníctví, energetika, zdravotnictví, telekomunikace a další, o problémech soutěže a prosazují společný přístup. Národní soutěžní úřady a Komise si tímto způsobem mohou předávat cenné zkušenosti, informovat se navzájem o důležitých případech, pomoci si s vyšetřováním a nalézat nejlepší postupy. (*European Competition Network*, Evropská Komise) ECN je tedy platforma pro spolupráci evropských soutěžních úřadů a Evropské komise. Pro soutěžní úřady je účast v této síti důležitá v tom smyslu, že doporučení a stanoviska, která jsou výstupem pracovních skupin v rámci ECN, mohou využít při aplikaci soutěžních pravidel a mohou být rovněž podkladem pro legislativní změny. Co se týče pracovních skupin, je Úřad činný v pracovní skupině pro oblast zneužití dominantního postavení a dále v podskupinách pro bankovníctví, energetiku a Pharma.

ECN pravidelně pětkrát do roka vydává ECN Brief, publikaci prostřednictvím jíž informuje veřejnost o činnosti sítě a jejích členů. Poslední vydání z července 2013 (*ECN Brief 03/2013*, European Competition Network, ©2013, s. 36-37) mimo jiné informuje o přijetí nového člena sítě - Chorvatského soutěžního úřadu. V této souvislosti je ve zkratce nastíněn vývoj a prosazování chorvatského soutěžního práva a rovněž zhodnocení připravenosti tamního úřadu na připojení k EU.

ECA byla založena v roce 2001 jako diskusní fórum soutěžních úřadů z Evropského hospodářského prostoru (EEA) a Evropského sdružení volného obchodu (EFTA). EFTA byla historicky založena s cílem vytvořit protiváhu Evropskému hospodářskému společenství a jejími současnými členy jsou Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko. Členové ECA spolupracují v rámci setkání, činnosti v pracovních skupinách a na základě výměny informací a zkušeností. Cílem je nalézt nejlepší praktiky, zlepšit spolupráci mezi evropskými soutěžními úřady či nalézt řešení společných problémů. (*European Competition Authorities*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže)

PPN je neformální síť složená z členských států EU, kandidátských států, potencionálních kandidátských států, členů evropského hospodářského prostoru a Švýcarska. Prostřednictvím PPN si členové vyměňují zkušenosti a vytváří spolehlivou a efektivní spolupráci při řešení veřejných zakázek s přeshraničním prvkem. Kromě toho pomáhá PPN i firmám, které se účastní zadávacích řízení v zahraničí a mohou se setkat s překážkami účasti ve výběrovém řízení. Tyto překážky mohou vyvstat například v požadavcích na dokumentaci. Nejrychlejší cestou pro soutěžitele, jak se domoci svých práv v rámci zadávacího řízení, je obrátit se prostřednictvím národních soutěžních úřadů na PPN. V případě českých firem je to tedy Úřad, který zkontaktuje PPN a ta vyšle zástupce k prošetření podnětu. Pokud jsou zjištěny nedostatky, zajistí zástupce PPN opravu zadávacího řízení tak, aby všichni uchazeči mohli soutěžit za rovných podmínek. (*Public Procurement Network*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže)

Soutěžní orgány členských států EU se dále mají možnost setkat v rámci Evropského soutěžního dne. Tuto událost vždy pořádají předsedající země Rady Evropské unie. Je to další příležitost pro soutěžní orgány k výměně zkušeností. Nabízí rovněž možnost seznámit se s aktuálním vývojem soutěžního práva a prioritami, které plánuje prosadit dané předsednictví. V roce 2009 se Evropský soutěžní den konal v Kodani. (*Výroční zpráva 2012*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©2013)

2.6.2 Mezinárodní spolupráce mimo EU

Úřad v oblasti hospodářské soutěže spolupracuje s dalšími soutěžními úřady nejen v rámci evropských orgánů a institucí, tedy těch specifikovaných v předchozí části. Neméně významnou je spolupráce v rámci mezinárodních spolků mimo EU, a to s:

- Mezinárodní soutěžní síť (International Competition Network),
- Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development).

ICN je specializovaná, neformální, mezinárodní síť složená ze soutěžních orgánů, jejímž prostřednictvím dochází k sdílení informací s cílem celosvětově zvýšit efektivnost a účinnost vymáhání soutěžního práva. V rámci ICN se organizují pracovní skupiny, které vytvářejí materiály a podněcují diskuzi. Tyto pracovní skupiny jsou zaměřeny dle svěřených oblastí, a jsou jimi skupiny zaměřené na fúze, kartely, jednostranné jednání, soutěžní advokacie a činnost úřadů. Organizace již vydala řadu praktických doporučení, manuálů, oznámení a pravidelně organizuje workshopy. Dokumenty vydané ICN sice nejsou právně závazné, přesto jsou důležitým vodítkem pro soutěžní orgány při řešení mezinárodních případů. ICN spolupracuje s dalšími organizacemi, jako například s OECD, WTO, UNCTAD a dalšími sdruženími. (*The ICN Factsheet and Key Messages*, International Competition Network, ©2009)

OECD je mezivládní organizace, která vytváří členským státům platformu pro diskuzi a koordinaci ekonomických a sociálních politik. V oblasti soutěžního práva zasedá v rámci OECD dvakrát ročně Soutěžní výbor OECD a třikrát ročně pracovní skupina pro spolupráci a prosazování soutěžního práva. Na těchto setkáních si odborníci pocházející ze členských států, mezinárodních organizací a přidružených pozorovatelů (například z Ruska, Indonésie, Taiwanu a dalších) vyměňují zkušenosti a projednávají aktuální témata na poli soutěžního práva. Výstupy z těchto jednání sice nejsou právně závazné, protože OECD nebyly svěřeny nástroje k jejich vynucení, přesto jsou členskými státy přijímány a plněny. O aktech vydávaných OECD je možné hovořit jako o tzv. soft law a nejčastěji jsou jimi tzv. Best Practices, tedy příklady nejlepší praxe ze členských zemí, různé doporučení či příručky. Jednou z dalších činností prováděných na půdě OECD jsou tzv. peer review, tedy vzájemná hodnocení vybraných oblastí členy organizace. Peer review je dobrovolný

program, v rámci něhož je detailně prozkoumáno soutěžní právo a politika daného členského státu. Úřad jím prošel v období od listopadu 2007 do května 2008 a výsledek byl více než uspokojivý. (*Mezinárodní spolupráce, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*)

V neposlední řadě spolupracuje Úřad se zahraničními soutěžními orgány na základě bilaterálních či multilaterálních vztahů, v rámci nichž opět dochází ke vzájemné výměně zkušeností. V roce 2012 se tak pracovníci Úřadu měli možnost v rámci návštěvy Soudního dvora Evropské unie seznámit s chodem soudu, prací jeho zaměstnanců i postupy v řízeních. Úřad měl dále možnost předat své zkušenosti, když hostil zástupce ruského Federálního antimonopolního úřadu, kterým byla prezentována problematika právní úpravy veřejných zakázek, či zástupce čínského Úřadu pro regulaci cen zhejiangské provincie Liuou Ping, kterým představil fungování kontroly tržních mechanismů. (*Výroční zpráva 2012, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©2013*)

Souhrnem je tedy možné konstatovat, že se Úřad aktivně účastní mezinárodních setkání, v rámci nichž nejen získává nové informace, ale rovněž má možnost sledovat aktuální trendy na poli soutěžního práva. Nezahálí ani v otázce předávání informací a zkušeností dalším soutěžním úřadům.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 VZTAH SOUTĚŽNÍHO PRÁVA V EU A V ČR

Rada formou nařízení (*Nařízení č. 1/2003*, Rada EU) vymezila vztah evropského a národního soutěžního práva tak, že národní soutěžní úřady, ale i národní soudy mají povinnost aplikovat spolu s národním právem i evropské soutěžní právo na dohody, rozhodnutí nebo jednání ve vzájemné shodě, které mohou narušit hospodářskou soutěž. Členské státy mohou dle uvedeného nařízení uplatňovat přísnější vnitrostátní předpisy, ale zároveň nesmí postihovat jednání, které dle evropského soutěžního práva neomezuje hospodářskou soutěž a je tedy dovolené. Nařízení dále zakotvilo povinnost spolupráce Komise a národních soutěžních orgánů při uplatňování pravidel hospodářské soutěže. Tato spolupráce probíhá v rámci ECN, jak již bylo uvedeno v teoretické části, konkrétně v podkapitole upravující spolupráci soutěžních orgánů.

Který orgán je ovšem příslušný k rozhodování není ve všech případech jednoznačné a liší se i ve věcech fúzí a v kartelověprávních věcech. Na kartelověprávní věci se vztahuje Nařízení č. 1/2003, kdežto kompetence mezi Komisí a národními soutěžními orgány ve věcech fúzí je upravena v Nařízení ES o spojování. V řízení o kartelech s dopadem na evropský trh se uplatní zásada, že k projednání je vždy příslušná Komise. V případě vymezení kompetence národních soutěžních orgánů při řešení kartelověprávních věcí se zase uplatní zásada, že věc projedná ten orgán, který k ní má věcně i teritoriálně nejblíže, ovšem za předpokladu, že dokáže porušování efektivně ukončit sám, případně ve spolupráci s Komisí. Samozřejmě je zohledňováno i hledisko ochrany spotřebitele. (Munková et al., 2012, s. 536)

V Nařízení ES o spojování (*Nařízení ES o spojování*, Rada EU) je příslušnost k rozhodování řešena na základě tzv. one-stop shop principu, tedy jakési zásady jednorázového odbavení. Podle něj se spojení posoudí tím orgánem, který je pro to místně nejvhodnější. Stejná fúze by tedy neměla být paralelně posuzována několika soutěžními orgány zároveň a ani nemusí být oznámena více soutěžním orgánům. Spojení s významem pro celou EU pak spadají pod kompetence Komise. Pro určení, která spojení mají význam pro EU, zavádí Nařízení ES o spojování test, který stanovuje, že spojení má význam pro EU, jestliže celkový světový obrat všech dotčených podniků přesahuje 5 miliard EUR a celkový obrat každého z nejméně dvou dotčených podniků v rámci celé EU přesahuje 250 milionů EUR, pokud žádný z dotčených podniků nedosáhne v jednom a též státě EU více než dvou třetin svého celkového obratu v rámci EU.

Spojení, které sice nedosahuje výše uvedených hodnot, má přesto význam pro EU, pokud:

- celkový světový obrat všech dotčených podniků přesahuje 2,5 miliard EUR;
- v každém z nejméně tří států EU celkový obrat všech dotčených podniků přesahuje 100 milionů EUR;
- v každém z nejméně tří států EU celkový obrat každého z nejméně dvou dotčených podniků přesahuje 25 milionů EUR;
- celkový obrat každého z nejméně dvou dotčených podniků v rámci celé EU přesahuje 100 milionů EUR, pokud žádný z dotčených podniků nedosáhne v jednom a též státě EU více než dvou třetin svého celkového obratu v rámci celé EU.

Splní-li tedy dané spojení výše uvedený test, spadá pod výlučnou kompetenci Komise a žádný soutěžní orgán členského státu nemá pravomoc toto spojení posuzovat.

Zákon o ochraně hospodářské soutěže vysloveně uvádí, že se podle něj postupuje při aplikaci článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování EU a dále při postupu podle Nařízení č. 1/2003 a Nařízení ES o spojování. Úřad je rovněž oprávněn aplikovat články 101 nebo 102 Smlouvy o fungování EU na jednotlivé případy, pokud by jednání soutěžitelů mohlo mít vliv na obchod mezi členskými státy. V této souvislosti má Úřad určitá oprávnění a povinnosti. Úřad je tedy oprávněn požadovat zastavení protiprávního jednání, nařizovat předběžná opatření, přijímat závazky, ukládat pokuty či odejmout jednotlivému soutěžiteli výhodu unijní blokované výjimky. Mezi další oprávnění patří i konzultace případu s Komisí, poskytovat si vzájemně s Komisí a soutěžními orgány ostatních členských států informace, provádět šetření na základě žádosti soutěžních orgánů ostatních členských států a další tak, jak jsou uvedena v zákoně o ochraně hospodářské soutěže (§ 20a). Na druhou stranu je Úřad povinen poskytnout Komisi nezbytné informace a nezbytnou pomoc, pokud soutěžitel ztěžuje šetření, dále informovat Komisi a soutěžní orgány ostatních členských států o zahájení řízení na základě článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování EU, předem informovat Komisi a soutěžní orgány ostatních členských států o vydání rozhodnutí, kterým zastavuje protiprávní jednání, nařizuje předběžné opatření, přijímá závazky či ukládá pokuty, a v neposlední řadě je povinen jmenovat zástupce do poradních výborů a provádět na žádost Komise šetření. V souvislosti s postupem dle Nařízení ES o spojování je Úřad dále oprávněn vyjádřit se k návrhu na postoupení případu před jeho oznámením,

požádat Komisi o postoupení případu, za podmínky požádat Komisi o posouzení případu či rozhodnout o případu, který mu postoupila Komise.

Postup v řízení s unijním prvkem je rovněž předmětem zákona o ochraně hospodářské soutěže (§ 21h). Jelikož je zákon o ochraně hospodářské soutěže koncipován tak, aby byl v souladu s evropskou úpravou soutěžní problematiky, použijí se pro postup v řízení o porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování EU ustanovení týkající se vedení řízení, provádění šetření i rozhodování. Jinými slovy, v řízeních s dopadem na evropský trh postupuje Úřad podle vnitrostátních procesních předpisů. Pokud Úřad zahájí řízení o porušení výše uvedených článků, ale ve stejné věci již vede řízení Komise, Úřad řízení zastaví. Zákonem je ošetřena i obdobná situace, kdy se stejnou věcí zabývá soutěžní orgán jiného členského státu. V tomto případě může Úřad řízení hned zastavit, nebo až do rozhodnutí jiného soutěžního orgánu své řízení přerušit.

4 POSTAVENÍ ÚŘADU PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je nezávislý správní orgán, který si za dobu svého působení vybudoval významnou pozici v oblasti soutěžního práva. Tato kapitola je zaměřena na postavení Úřadu a správní řízení, která vede. Pozornost bude věnována rovněž sankcím a možným opravným prostředkům, stejně tak jako alternativnímu řešení soutěžních problémů.

4.1 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je ústředním orgánem státní správy, který vykonává pravomoci v oblasti ochrany hospodářské soutěže, dohled nad zadáváním veřejných zakázek a koncesí a plní poradní a monitorovací funkci v oblasti veřejné podpory. Úřad je v České republice jediným orgánem, který působí v oblasti ochrany hospodářské soutěže. Nečlení se na další jednotky či detašovaná pracoviště. Je tedy možné hovořit o principu koncentrace a centralizace. Dále Úřad navenek zastupuje jeho předseda, který je jmenovaný prezidentem. Tato skutečnost naplňuje princip monokratický a jmenovací. Úřad je nezávislý orgán, což potvrzuje i umístění jeho sídla v Brně.

Úřad disponuje pravomocí vykonávat veřejnou moc na svěřeném úseku, tedy vydávat správní akty a provádět správní dozor. Kromě individuálních rozhodnutí v konkrétních řízeních je zmocněn k vydávání podzákoných předpisů, tedy vyhlášek. Dále má publikační povinnost ve vztahu k vydaným pravomocným rozhodnutím, která jsou zveřejňována jak ve sbírce rozhodnutí, tak na internetových stránkách Úřadu. (Munková et al., 2012, s. 532)

Působnost Úřadu je vymezena jednak **zákonem č. 2/1969 Sb. o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky** a jednak **zákonem č. 273/1996 Sb. o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže**. První z uvedených v § 22 až § 24 stanovuje povinnost plnit úkoly v okruhu dané působnosti stanovené v zákonech a jiných právních předpisech, úkoly vyplývající z členství České republiky v Evropské unii a v jiných seskupeních a mezinárodních organizacích. Dále povinnost zpracovávat koncepce rozvoje svěřeného odvětví a překládat je vládě. Úřad rovněž zpracovává podklady pro sestavení návrhu státního rozpočtu za svěřené odvětví a zaujímá stanoviska k návrhům

předkládaným vládě, pokud se týkají oblasti soutěžního práva. V neposlední řadě připravuje návrhy zákonů a jiných právních předpisů v dané oblasti. Dle druhého jmenovaného vytváří Úřad podmínky pro podporu a ochranu hospodářské soutěže, vykonává dohled při zadávání veřejných zakázek a vykonává další působnosti stanoveném zvláštními zákony. V tomto zákoně je rovněž zakotveno postavení vedoucího Úřadu. V čele Úřadu tedy stojí předseda, který je na návrh vlády jmenován prezidentem republiky na šestileté funkční období. Předsedu může odvolat jen prezident republiky na základě návrhu vlády a to jen z taxativně stanovených důvodů.

Od roku 2009 vykonává funkci předsedy Úřadu Ing. Petr Rafaj. Úřad je organizačně členěn na čtyři sekce. Pod sekci veřejné regulace a správy Úřadu spadá mimo jiné odbor veřejné podpory, odbor kontroly tržní síly, odbor hospodářské správy či odbor legislativy a řídí ji první místopředseda Hynek Brom. Sekci Hospodářské soutěže má na starost místopředseda Michal Petr a spadají sem mimo jiné odbor kartelů, odbor fúzí, odbor dominance a vertikálních dohod - výroba či odbor dominance a vertikálních dohod - služby. Další sekci je sekce veřejných zakázek, kterou vede místopředsedkyně Eva Kubišová. Sekce předsedy Úřadu je pak vedena ředitelem Petrem Gajduškem a člení se například na odbor právní, ekonomický, mezinárodních a vnějších vtažů a další. (*Organizační struktura, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*)

4.2 Řízení před Úřadem

Jak již bylo uvedeno výše, řízení před Úřadem je řízením správním. Řízení jako takové nemá jednotnou úpravu a je tedy potřeba vycházet ze zvláštních zákonů upravujících jednotlivé oblasti hospodářské soutěže a v obecných otázkách pak ze správního řádu.

Správní řízení je ovládáno zásadami správního řízení a to především zásadou dispoziční a oficiality, zásadou vyšetřovací a projednací, zásadou materiální a formální pravdy, slyšení účastníků spolu s právem nahlížení do spisu, zásadou písemnosti a ústnosti, jednotnosti a koncentrace řízení, zásadou neveřejnosti řízení, zásadou volného hodnocení důkazů, zásadou dvojinstančnosti a zásadou přiměřenosti. Co se týče jednotlivých institutů správního řízení, použijí se ze správního řádu zcela nebo částečně zejména úprava zahájení řízení, jednání, zastoupení a opatrovnictví, slyšení a nahlížení do spisu, doručování, dokazování, náklady řízení, rozklad a výkon rozhodnutí. (Munková et al., 2012, s. 529 a s. 539)

Řízení je pak zakončeno vydáním rozhodnutí a to buď o právech a povinnostech účastníků, o zastavení řízení či o přerušení řízení. Poslední z uvedených se uplatní v řízení s unijním prvkem, jak již bylo uvedeno v kapitole týkající se vztahu evropského a českého soutěžního práva. Rozhodnutí jakožto individuální správní akt musí obsahovat výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníkům o opravném prostředku (*Správní řád*, § 68).

4.2.1 Řízení v oblasti hospodářské soutěže

Zákon o ochraně hospodářské soutěže upravuje řízení ve věcech zakázaných dohod, zneužití dominantního postavení a spojování soutěžitelů v § 21 a následujícím a přitom pamatuje na odlišnosti, které jsou uvedeny napříč zákonem a vztahují se k jednotlivým způsobům narušování hospodářské soutěže.

Tyto odlišnosti je možné pozorovat už při zahájení řízení, když řízení o povolení spojení a řízení o povolení výjimky ze zákazu uskutečnění spojení je zahajováno na základě návrhu a ostatní řízení se zahajují z moci úřední. Návrh na povolení spojení může být podán ještě před uzavřením smlouvy nebo před získáním kontroly nad jiným soutěžitelem a musí obsahovat mimo jiné odůvodnění a doklady o skutečnostech rozhodných pro spojení. Návrhové řízení je zahájeno doručením návrhu na povolení spojení, kdežto řízení z moci úřední je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení jeho účastníkům. Řízení z moci úřední však nebude zahájeno, pokud Úřad vyhodnotí, že na vedení řízení není veřejný zájem z důvodu nízké škodlivosti jednání soutěžitele. Úřad o tom vyhotoví písemný záznam. Tento však není rozhodnutím a účastníci tak nemohou využít opravných prostředků. Účastníkem řízení o povolení spojení a řízení o povolení výjimky ze zákazu uskutečňování spojení jsou osoby povinné podat návrh na povolení spojení. Takovou osobou je tedy soutěžitel, který má možnost přímo či nepřímo kontrolovat jiného soutěžitele nebo skupina soutěžitelů spojujících se fúzí, nabývajících podnik jiného soutěžitele případně zakládajících společně kontrolovaný podnik. V ostatních případech je účastníkem řízení ten, o jehož právech a povinnostech se v rámci řízení jedná a rozhoduje. Zákon o ochraně hospodářské soutěže nezapomíná ani na možnost zániku právnické osoby podezřelé z narušení hospodářské soutěže a opravňuje Úřad vést řízení s jejími právními nástupci.

Úřad písemně vyrozumí účastníky řízení prostřednictvím tzv. sdělení výhrad, ve kterém je informuje o základních skutkových okolnostech případu spolu s jejich právním

hodnocením a dále hlavních důkazech, které jsou obsaženy ve spise, a rovněž výší pokuty, kterou hodlá uložit. Účastníci poté mají možnost seznámit se s podklady rozhodnutí a ve lhůtě ne kratší než patnáct dnů mohou navrhnout doplnění. Z nahlížení do spisu jsou však vyloučeny ty části, které obsahují obchodní, bankovní nebo jiné zákonem chráněné tajemství a rovněž informace o využití leniency programu některým z účastníků.

Soutěžitelé jsou povinni spolupracovat během řízení s Úřadem ve smyslu poskytování úplných, správných a pravdivých informací, včetně obchodních knih a záznamů. Rovněž orgány veřejné moci a fyzické a právnické osoby, které nejsou soutěžiteli, mají povinnost poskytnout Úřadu na jeho písemnou žádost podklady a informace relevantní pro vydání rozhodnutí. Co se týče důkazního břemene, tak účastník, který tvrdí, že se na něj vztahuje výjimka podle zákona o ochraně hospodářské soutěže, musí své tvrzení podložit důkazy. Pokud tak neučiní, má Úřad za to, že takový účastník nesplnil podmínky pro uplatnění výjimky. Výše uvedené platí obdobně i za situace, kdy účastníci navrhnou závazky k obnově účinné hospodářské soutěže, ale nepředloží důkazy, jimiž by prokázali jejich splnění. Úřad může dále účastníky vyzvat k prokázání plnění závazků a opatření k nápravě a účastníci jsou povinni tyto předložit. A opět, pokud tak neučiní, Úřad má za to, že závazky a opatření nebyly splněny.

Úřad má dále oproti obecné úpravě ve správním řádu poměrně široké oprávnění, co se týče šetření na místě. Může provádět šetření ve všech obchodních prostorech, kterými jsou myšleny pozemky, objekty, místnosti a dokonce dopravní prostředky užívané k podnikatelské činnosti, a to na základě písemného pověření vystaveného předsedou Úřadu. V rámci šetření pak mohou zaměstnanci či pověřené osoby Úřadu nahlížet do obchodních záznamů, pořizovat si z něj výpisy či kopie, pečeti obchodní prostory a to včetně skříněk a schránek, požadovat součinnost soutěžitele a všech osob v pracovněprávním či jiném obdobném vztahu. Šetření však může být prováděno i v jiných než obchodních prostorech, za předpokladu, že s tím soud předem vyslovil souhlas. Pokud je tedy důvodné podezření, že se obchodní záznamy nacházejí mimo obchodní prostory, postupují osoby pověřené k tomu Úřadem obdobně jako při šetření v obchodních prostorech s výjimkou pečetení, které se v tomto případě nepoužije. Takovými prostory se pak rozumí byty fyzických osob, které jsou statutárními orgány soutěžitele nebo jeho členy, a rovněž byty osob, které jsou zaměstnanci soutěžitele.

Výše uvedené instituty řízení v soutěžních věcech jsou shodné pro kartelové věci i spojování soutěžitelů. Druhé uvedené je však specifické nejen ve způsobu zahájení řízení, jak je uvedeno výše, ale i v dalších věcech.

Úřad je povinen oznámit zahájení řízení o povolení spojení v Obchodním věstníku a dále prostřednictvím veřejné datové sítě. Zároveň s oznámením stanoví lhůtu k podání námitek proti danému spojení. Jakmile je řízení zahájeno, Úřad předně posuzuje, zda:

- spojení nepodléhá povolení,
- spojení podléhá povolení, ale nemá za následek podstatné narušení hospodářské soutěže,
- spojení podléhá povolení a může podstatným způsobem narušit hospodářskou soutěž.

Pokud se tedy jedná o spojení, které nepodléhá povolení, vydá o tom Úřad rozhodnutí. Spojení, které podléhá povolení, ale jeho uskutečnění nebude mít za následek podstatné narušení hospodářské soutěže, Úřad rozhodnutím povolí. Pokud se však jedná o spojení, které může podstatným způsobem narušit hospodářskou soutěž, oznámí Úřad tuto skutečnost písemně účastníkům řízení a nadále v něm pokračuje. Lhůta pro vydání rozhodnutí nebo oznámení účastníkům je třicet dnů od zahájení řízení. Pro případ, že by Úřad v uvedené lhůtě nejednal, má se za to, že uplynutím lhůty je spojení povoleno. Oznámí-li Úřad účastníkům pokračování řízení, musí vydat rozhodnutí do pěti měsíců od zahájení řízení. A opět platí, že pokud tak ve stanovené lhůtě neučiní, má se za to, že uplynutím lhůty bylo spojení povoleno.

Za situace, kdy po zahájení řízení Úřad zjistí, že spojení by mohlo ovlivnit obchod mezi členskými státy EU a hrozí zásadně narušit hospodářskou soutěž na území členského státu, řízení přeruší a požádá Komisi o provedení řízení a posouzení spojení. Podmínky předání řízení s unijním prvkem specifikovala Rada EU v tzv. Nařízení o fúzích (*Nařízení ES o spojování*, čl. 22). Rozhodne-li Komise, že spojení sama posoudí, pak Úřad řízení zastaví.

Za podmínek stanovených zákonem o ochraně hospodářské soutěže, může Úřad vést tzv. zjednodušené řízení o povolení spojení. Návrh na zahájení zjednodušeného řízení může být podán v případě, kdy žádný ze spojujících se soutěžitelů nepůsobí na stejném relevantním

trhu případně nedosahuje jejich společný podíl na takovém trhu 15 % a zároveň žádný z nich nepůsobí na vertikálně navazujícím relevantním trhu, na kterém působí jiný z nich, případně je jejich podíl na každém takovém trhu menší než 25 % a nebo soutěžitel nabyt výlučnou kontrolu nad společným podnikem, ve kterém se doposud podílel na společné kontrole. O zahájení zjednodušeného řízení informuje Úřad prostřednictvím veřejné datové sítě, ale už ne v Obchodním věstníku, jako u klasického řízení o povolení spojení. Zjednodušené řízení je pak ukončeno vydáním rozhodnutí o povolení spojení ve zjednodušeném řízení. Úřad však během řízení může dospět k závěru, že k řádnému posouzení nemá dostatečné informace. V takovém případě vyzve účastníky k podání úplného návrhu na povolení spojení. Lhůta pro vydání rozhodnutí i výzvy k podání úplného návrhu je dvacet dní od zahájení řízení. Stejně jako u klasického řízení platí, že nevydá-li Úřad rozhodnutí ve stanovené lhůtě, řízení je uplynutím lhůty povoleno.

V samotném řízení pak Úřad posuzuje strukturu dotčených trhů, tržní podíl spojujících se soutěžitelů na těchto trzích, překážky vstupu dalších soutěžitelů, ale i možnost volby dodavatelů a odběratelů, vývoj nabídky a poptávky na dotčených trzích a v neposlední řadě i zájmy spotřebitelů. Povolení spojení pak může být podmíněno splněním závazků, které navrhli před zahájením řízení nebo v jeho průběhu sami soutěžitelé.

Jakmile rozhodnutí o povolení spojení nabude právní moci, může být dané spojení zapsáno do Obchodního rejstříku. V období mezi podáním návrhu na zahájení řízení a právní mocí rozhodnutí o jeho povolení, nesmí soutěžitelé uskutečnit posuzované spojení. Zákon o ochraně hospodářské soutěže hovoří o tzv. odkladu uskutečňování spojení. Na druhou stranu mohou soutěžitelé podat písemný návrh na povolení výjimky ze zákazu uskutečňování spojení, a to za předpokladu, že jim nebo třetím osobám hrozí neuskutečněním spojení závažná újma. Takový návrh může být podán současně s úplným návrhem na povolení, ale i kdykoli během řízení, musí být odůvodněný, podložený důkazy a návrhovač musí uvést, v jakém rozsahu požaduje udělení výjimky. Úřad o udělení výjimky rozhodne nejpozději do třiceti dnů od doručení návrhu.

Pokud soutěžitelé uskutečnili spojení v rozporu s pravomocným rozhodnutím Úřadu anebo uskutečnili spojení, aniž podali návrh na jeho povolení, hrozí jim nejen pokuta, jak je uvedeno dále, ale i uložení opatření k obnově účinné hospodářské soutěže. Tyto mohou spočívat v povinnosti prodat podíly, převést podniky nabyté spojením nebo jeho části,

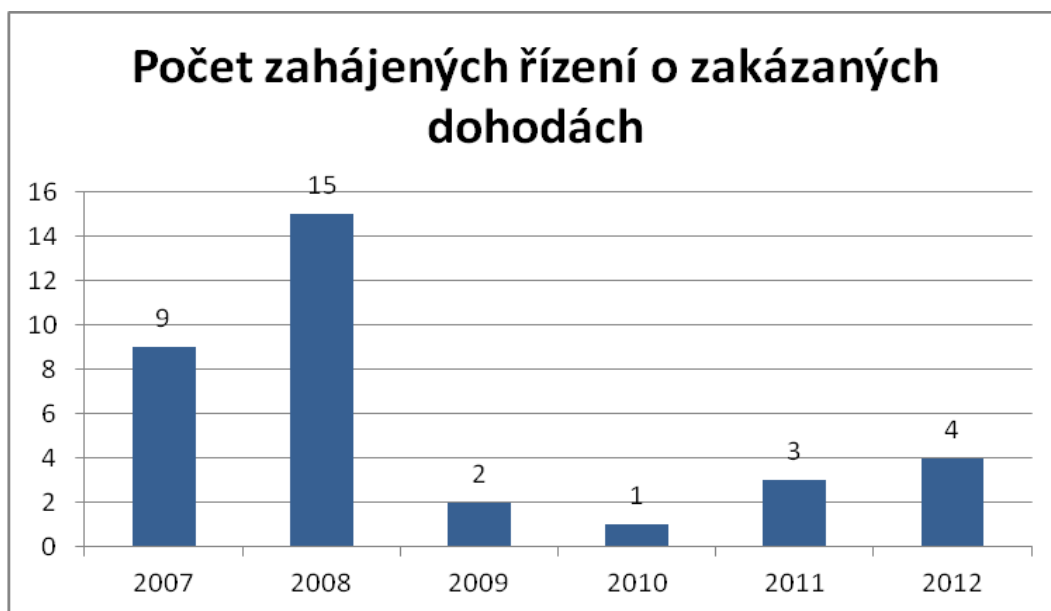
zrušit smlouvu, na základě které došlo ke spojení nebo jiná opatření nutná k obnově účinné hospodářské soutěže.

Řízení o zakázané dohodě Úřad ukončí rozhodnutím, ve kterém konstatuje uzavření zakázané dohody a zároveň její plnění do budoucna zakáže. Úřad může rovněž řízení zastavit, pokud účastníci navrhli dostatečné závazky k obnově účinné hospodářské soutěže, jejichž plněním se odstraní závadný stav za podmínky, že dohoda neměla za následek podstatné narušení hospodářské soutěže. Pokud však vyhodnotí navržené závazky jako nedostatečné, řízení nezastaví. Lhůta k navržení opatření je patnáct dnů ode dne, kdy Úřad doručil účastníkům sdělení výhrad. I zastavené řízení může být obnoveno za situace, kdy se podstatně změnily podmínky rozhodné pro zastavení řízení, soutěžitelé jednali v rozporu s navrženými závazky či bylo vydáno rozhodnutí na základě nepravdivých nebo neúplných informací. Obdobně je postupováno v případě, že došlo ke zneužití dominantního postavení s tím rozdílem, že v rozhodnutí je konstatováno zneužití dominantního postavení a takové jednání je napříště zakázáno.

Úřad může rovněž zrušit své rozhodnutí o povolení spojení, a to ve lhůtě do jednoho roku od zjištění, že rozhodl na základě nepravdivých nebo neúplných podkladů a informací, dále pokud ho účastníci řízení schválně uvedli v omyl, případně pokud účastníci nesplnili podmínky, omezení nebo závazky, kterým Úřad povolení podmínil. Rozhodnutí však může být zrušeno nejpozději do pěti let ode dne, kdy k výše uvedeným skutečnostem došlo.

Samozřejmě i zde platí, že pokud se soutěžitel dopustí správního deliktu, hrozí mu nemalá pokuta. Za porušení pečeti umístěné v průběhu řízení je možné uložit pokutu až do 300.000 Kč případně 1 % z čistého obratu právnickým osobám či podnikajícím fyzickým osobám. Dále za uzavření zakázané dohody, zneužití dominantního postavení, uskutečnění spojení před jeho povolením, nesplnění závazku, opatření či opatření k nápravě uložené Úřadem hrozí pokuta až do 10.000.000 Kč případně 10 % z čistého obratu právnickým osobám či podnikajícím fyzickým osobám. I orgánu veřejné správy hrozí za narušení hospodářské soutěže pokuta až do 10.000.000 Kč. V neposlední řadě je možné uložit soutěžiteli pořádkovou pokutu až do výše 300.000 Kč nebo 1 % z čistého obratu dosaženého soutěžitelem v případě neposkytnutí nebo neumožnění prověření podkladů a informací vyžádaných Úřadem a dále za neposkytnutí součinnosti při šetření na místě.

Graf č. 1: Počet zahájených řízení o zakázaných dohodách v letech 2007-2012

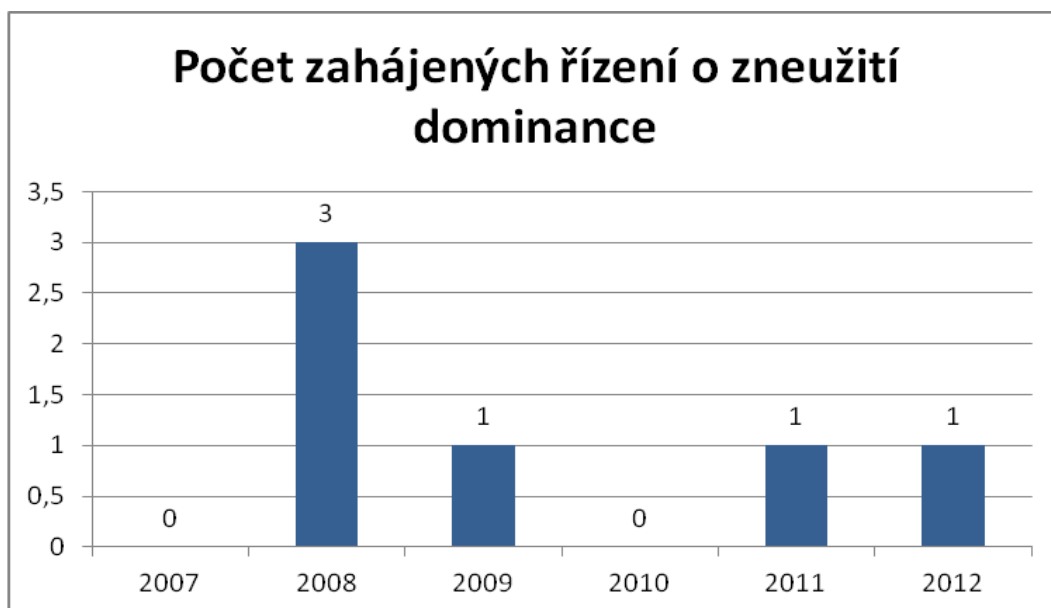

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Z výše uvedeného grafu vyplývá spíše klesající tendence počtu nově zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod. Na druhou stranu se Úřad v poslední letech zaměřuje na kartelové dohody typu Bid Rigging. Vzhledem k osvětové činnosti a aktivnímu přístupu Úřadu se tak v nadcházejících letech očekává nárůst řízení ve věcech typu Bid Rigging.

Úřad odhalil první případ typu Bid Rigging v roce 2009 a týkal se veřejné zakázky "Provozování ubytoven u provozních středisek Vojenské ubytovací a stavební správy Litoměřice". Účastníky kartelu byly společnosti HOKRA Spedition, s.r.o., INZET, s.r.o., PROMINECON GROUP a.s., CBK SHIFT s.r.o. a NATURAL MYSTIC s.r.o., které vzájemně sladily své cenové nabídky tak, aby veřejnou zakázku předem vyhrála HOKRA Spedition, s.r.o. Jejich jednání narušilo hospodářskou soutěž na trhu služeb poskytovaných v oblasti správy a údržby nemovitostí na území ČR. Úřad ve svém rozhodnutí (S159/2009, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže) konstatoval porušení § 3 odstavce 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže a jednání ve vzájemné shodě do budoucna zakázal. Za porušení zákona byla členům kartelu v prvostupňovém řízení uložena pokuta v celkové výši 4.906.000 Kč a její výši potvrdil i Předseda Úřadu v následujícím rozkladovém řízení.

Graf č. 2: Počet zahájených řízení o zneužití dominance v letech 2007-2012

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Ve sledovaném období je počet zahájených řízení ve věcech zneužití dominantního postavení velmi nízký, v letech 2007 a 2010 dokonce nebylo zahájeno žádné nové řízení. Přesto se nedá říct, že by se Úřad zneužitím dominance vůbec nezabýval. Buďto pokračoval v řízení z předchozích let nebo vedl opakovaná řízení. Tak tomu bylo i v roce 2012, kdy vedl opakované řízení se společností Telefónica Czech Republic (*Výroční zpráva 2012*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©2013).

Mezi nejznámější případy zneužití dominantního postavení řešené Úřadem, se řadí řízení ve věci STUDENT AGENCY, s.r.o. z roku 2008 (*S162/2008*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže). Tento případ je možné považovat za průkopnický v tom smyslu, že při posuzování byl Úřadem aplikován tzv. více ekonomický přístup. Známa dopravní společnost poskytovala na lince z Prahy do Brna a zpět veřejnou linkovou osobní autobusovou dopravu za nepřiměřeně nízké ceny a to po dobu půl roku na přelomu let 2007 a 2008. Cílem společnosti bylo zlikvidovat konkureční společnost ASIANA, spol. s r.o., která poskytovala stejné služby na stejné lince. Tím, že měla společnost STUDENT AGENCY, s.r.o. na dané lince dominantní postavení, mohla si dovolit nasadit mnohonásobně nižší ceny oproti konkureční společnosti aniž by byla ve ztrátě, nasadila tedy tzv. predátorské ceny. Úřad v řízení vyhodnotil jednání společnosti STUDENT

AGENCY, s.r.o. v rozporu s § 11 odstavce 2 zákona o ochraně hospodářské soutěže a toto jednání do budoucna zakázal. Za porušení zákona byla společnosti STUDENT AGENCY, s.r.o. v prvním stupni uložena ve výši 6.185.000 Kč, která byla na základě podaného rozkladu ve druhém stupni snížena na 5.154.000 Kč. Rozhodnutí Předsedy Úřadu však bylo na základě kasační stížnosti zrušeno, a to z důvodu nesprávného vymezení relevantního trhu (62Af 27/2011-409, Krajský soud v Brně).

Graf č. 3: Počet zahájených řízení o povolení spojení v letech 2007-2012

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Počet nově zahájených správních řízení ve věcech povolení spojení soutěžitelů je v porovnání s počtem zahájených řízení v oblasti zneužití dominance a zakázaných dohod (srovnej graf č. 2 a graf č. 3) více než desetinásobný. Většina řízení ve sledovaném období byla zahájena na návrh a přibližně polovina všech řízení byla vedena formou zjednodušeného řízení o povolení spojení. Poměrně vysoká je úspěšnost povolení navržených spojení, když například v roce 2012 nebyla zablokována ani jedna fúze (*Výroční zpráva 2012*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©2013).

Významným případem, kterým se v oblasti povolení spojení v roce 2012 Úřad zabýval, bylo spojení společností působících v maloobchodním prodeji léčiv a lékárenských produktů. Prvním rozhodnutím bylo povoleno spojení společností Česká lékárna, a.s.,

Lékárny Lloyds s.r.o. a Lloyds Holdig CZ s.r.o. (S544/2012, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže), ale toto povolení bylo zároveň podmíněno splněním určitých závazků. Spojením získala Česká lékárna, a.s. 96,7 % obchodní podíl ve společnosti Lékárny Lloyds s.r.o. a 100% obchodní podíl na společnosti Lloyds Holding CZ s.r.o. Úřad po geografickém posouzení trhu dospěl k závěru, že na relevantním trhu v městech Frýdlant nad Ostravicí a Trutnov může dojít k lokálnímu ohrožení hospodářské soutěže, protože spojením by došlo k vytlačení konkurence. Účastníkem navržený závazek se týkal odprodeje celkem tří lékáren na území jmenovaných měst a Úřad tento závazek vyhodnotil jako dostatečný. O měsíc později následovalo další řízení o povolení spojení (S710/2012, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže), kdy společnost Česká lékárna, a.s. odkoupila 100% podíl na základním kapitálu a hlasovacích právech společnosti SimonPharma, a.s. I toto spojení bylo Úřadem povoleno a tentokrát bez podmínky splnění souvisejících závazků.

4.2.2 Řízení v oblasti veřejných zakázek

Správní řízení v oblasti veřejných zakázek se řídí zákonem o veřejných zakázkách případně zákonem o koncesních smlouvách, a pokud tyto zákony neupravují některý z institutů, postupuje se dle správního řádu. V zákoně o veřejných zakázkách jsou to konkrétně § 112 až § 123.

Jak již bylo uvedeno v předchozí části, řízení o přezkoumání úkonů zadavatele se zahajuje na písemný návrh stěžovatele nebo z moci úřední. Návrh lze podat před i po uzavření smlouvy, když důvody jsou vymezeny v zákoně takto:

- před uzavřením smlouvy zejména proti zadávacím podmínkám, obsahu oznámení nebo výzvy o zahájení zadávacího řízení, vyloučení uchazeče ze zadávacího řízení, rozhodnutí o výběru nejuvhodnější nabídky či proti použití druhu zadávacího řízení,
- po uzavření smlouvy z taxativně stanovených důvodů, a to proti uzavření smlouvy bez předchozího uveřejnění zadávacího řízení, proti porušení zákazu uzavření smlouvy stanoveném zákonem o veřejných zakázkách případně předběžným opatřením Úřadu.

Návrh musí obsahovat kromě obecných náležitostí podání, jak je specifikuje správní řád, rovněž označení zadavatele, uvedení v čem je spatřováno porušení zákona, návrhy na

provedení důkazů a čeho se navrhovatel domáhá. K návrhu se přikládá doklad o složení kauce a v případě návrhu před uzavřením smlouvy i doklad o doručení námitek a doklad o opětovném složení jistoty. Kauce odpovídá 1% z nabídkové ceny navrhovatele, nejméně však 50.000 Kč a nejvíce 2.000.000 Kč. Podání je směřováno k Úřadu a v některých případech i k zadavateli a jednotné nejsou ani lhůty, když platí:

- ve lhůtě deseti dní ode dne doručení rozhodnutí o zamítnutí námitek stěžovatele, musí být návrh doručen Úřadu i zadavateli,
- ve lhůtě do třiceti dní ode dne, kdy zadavatel uveřejnil oznámení o uzavření smlouvy bez uveřejnění oznámení zadávacího řízení, musí být návrh doručen Úřadu,
- ve lhůtě do dvaceti pěti dní ode dne odeslání námitek stěžovatelem, pokud je zadavatel nevyřídil, musí být návrh na uložení opatření k nápravě doručen Úřadu i zadavateli.

Úřad věc posoudí a může vydat předběžné opatření, slouží-li to k zajištění účelu řízení, zastavit řízení, zejména pokud nemá návrh předepsané náležitosti či nebyly zjištěny důvody pro uložení nápravného opatření nebo sankce. V rámci nápravných opatření může Úřad zrušit zadávací řízení, soutěž o návrh či jen jednotlivý úkon zadavatele nebo uložit zákaz plnění smlouvy. Pokud Úřad dojde k závěru, že se zadavatel či dodavatel dopustil správního deliktu, uloží mu pokutu. Zadavateli se uloží pokuta do výše 10% ceny zakázky nebo do 20.000.000 Kč pokud nedodrží postup dle zákona o veřejných zakázkách a podstatně tak ovlivní výběr nejvhodnější nabídky, uzavře smlouvu bez uveřejnění oznámení o zahájení zadávacího řízení nebo uzavře smlouvu v rozporu s předběžným opatřením. Dále je zadavateli uložena pokuta do 20.000.000 Kč pro případ nesplnění povinnosti nebo způsobu uveřejnění, zrušení zadávacího řízení v rozporu se zákonem, nepořízení nebo neuchování dokumentace nebo odmítnutí námitek v rozporu se zákonem. Pokuta může být až dvojnásobná, pokud se zadavatel opakovaně dopustí některého z výše uvedených správních deliktů. Limit pokut ukládaných dodavatelům se pohybuje do 2.000.000 Kč či 20.000.000 Kč za zákonem stanovené správní delikty.

Nejčastějšími důvody pro vedení řízení před Úřadem jsou pochybení zadavatelů při posouzení a hodnocení nabídek, stanovení netransparentních a diskriminačních podmínek a

vyžadování dokladů nesouvisejících s předmětem veřejné zakázky, požadování nepřiměřené kvalifikace ve vztahu ke složitosti a rozsahu veřejné zakázky (*Výroční zpráva 2012*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©2013). Dodržování zásad při zadávání veřejných zakázek, tedy transparentnosti, rovného zacházení a zákaz diskriminace, je oblastí, kterou Úřad nenechává bez kontroly a ve které mají zadavatelé co zlepšovat. Buďto berou tyto zásady na lehkou váhu nebo nejsou schopni dostatečně posoudit, zda je zadávací řízení s nimi v souladu případně je záměrně porušují s cílem finančního prospěchu. Na druhou stranu, hrozba vysoké pokuty by měla být pro zadavatele dostatečně motivační, aby postupoval v souladu se zákonem o veřejných zakázkách.

Graf č. 4: Počet zahájených prvostupňových řízení v letech 2007-2012

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Od roku 2008 je možné sledovat stoupající počet zahájených prvostupňových řízení v oblasti veřejných zakázek. Z celkového počtu 650 zahájených řízení v roce 2012 bylo přibližně 80% řízení zahájeno na návrh a zbytek z moci úřední (*Výroční zpráva 2012*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©2013). Procento řízení zahájených na návrh je podobné i v ostatních sledovaných letech. Poměr návrhových řízení a řízení ex offio je tak ve sledovaném období konstantní.

Zajímavým případem, jehož výsledkem bylo uložení poměrně vysoké pokuty, se Úřad zabýval v roce 2012 (*S475/2012*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže). Centrální zadavatel Česká republika, Ministerstvo vnitra se v souvislosti s veřejnou zakázkou "Uzavření rámcové smlouvy na poskytování licencí k produktům Microsoft" dopustil správního deliktu dle § 120 odstavce 1. písmeno c) zákona o veřejných zakázkách, když v rozporu se zákonnou povinností nechoval dokumentaci o veřejné zakázce. Za tento správní delikt uložil Úřad v prvostupňovém řízení pokutu ve výši 3.000.000 Kč. Ministerstvo vnitra proti tomuto rozhodnutí podalo rozklad, který ovšem Předseda Úřadu zamítl a potvrdil tak rozhodnutí prvního stupně.

4.2.3 Řízení v oblasti veřejné podpory

Až do vstupu České republiky do Evropské unie náleželo rozhodování v oblasti veřejné podpory Úřadu. Dnes plní funkci poradní, monitorovací a koordinační, když dozor nad veřejnými podporami a jejich slučitelností se společným trhem náleží podle čl. 107 SFEU Komisi. (Munková et al., 2012, s. 531) Přestože byl v první části této práce uveden jako koordinační orgán i Ministerstvo zemědělství, nadále bude věnována pozornost jen činnosti Úřadu.

Procesní části ve věcech veřejné podpory se věnuje § 4 až § 8c zákona o veřejné podpoře. Úřad spolupracuje s poskytovateli veřejné podpory před zahájením řízení před Komisí i v jeho průběhu. Spolupráce se projevuje při přípravě oznámení, spoluprací s Komisí a poskytovatelem v rámci řízení, a to v řízení o oznámené veřejné podpoře i v řízení o protiprávní veřejné podpoře, zneužití veřejné podpory, existujících režimů veřejné podpory a dále při šetření na místě a v souvislosti s oznámením rozhodnutí. Před samotným podáním si poskytovatel vyžádá stanovisko Úřadu, které je tento povinen vydat nejpozději do pěti pracovních dnů. Poté poskytovatel oznámí veřejnou podporu Komisi prostřednictvím Úřadu a to v elektronické podobě. Komise je oprávněna provádět šetření na místě a poskytovatelé i příjemci veřejné podpory jsou k tomu povinny poskytnout nezbytnou součinnost. Komise může rozhodnout o navrácení nebo prozatímním navrácení veřejné podpory, a to včetně úroků. Příjemce je v takovém případě povinen vrátit poskytnutou podporu jejímu poskytovateli.

Při neposkytnutí součinnosti při místním šetření může Úřad uložit pořádkovou pokutu do výše 100.000 Kč, a to i opakovaně. Dále je možné uložit pokutu až do výše 300.000 Kč

fyzickým osobám na straně příjemce, které nepředloží Úřadu požadovaný dokument či jinou informaci týkající se veřejné podpory. Právnická nebo podnikající fyzická osoba v roli příjemce se za stejnou nečinnost dopustí správního deliktu a hrozí jí pokuta do výše 300.000 Kč. Poskytovatel veřejné podpory nebo poskytovatel podpory malého rozsahu se dopustí správního deliktu zejména tím, že neuvede název přímo použitelného předpisu EU, nezaznamená stanovené údaje do centrálního registru, nepředloží Úřadu dokument či jinou informaci týkající se veřejné podpory, neučiní nezbytná opatření k nápravě či ve stanovené lhůtě nesplní povinnost uloženou opatřením k nápravě. Za tyto delikty pak hrozí poskytovateli pokuta až do výše 1.000.000 Kč. Výše uvedené správní delikty projednává v prvním stupni Úřad.

Ne ve všech případech shora jmenovaných deliktů je nutno ihned udělit sankci. Úřad je oprávněn uložit poskytovateli opatření k nápravě v případě, že poskytovatel podpory malého rozsahu neuvedl název přímo použitelného předpisu EU v právním úkonu poskytnutí podpory nebo nezaznamenal do centrálního registru údaje o poskytnuté podpoře a o jejím příjemci. Opatření k nápravě pak spočívá v povinnosti dostatečně označit poskytnutou podporu jako podporu malého rozsahu nebo povinnost ve stanovené lhůtě provést záznam do centrálního registru.

Jak již bylo uvedeno výše, správcem centrálního registru podpor malého rozsahu je Úřad. Na stránkách Úřadu jsou veřejně dostupné postupy a metodiky jak pro přístup poskytovatelů, tak pro přístup příjemců podpory de minimis do centrálního registru. S centrálním registrem je pak spojeno správní řízení vedené Úřadem proti poskytovatelům, kteří se dopustili správního deliktu a s tím související možnost uložit opatření k nápravě či pokutu.

Tabulka č. 1: Řízení v prvním stupni ve věci registru de minimis v letech 2010 až 2012

	2010	2011	2012
Zahájená řízení	45	29	34
Vydaná rozhodnutí	29	31	41
Počet uložených pokut	23	17	26
Výše uložených pokut	288.000 Kč	197.700 Kč	472.400 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Registr vznikl k 1. lednu 2010. V roce 2012 bylo ve věcech registru podpor malého rozsahu zahájeno 34 správních řízení, celkem bylo vydáno 41 rozhodnutí a bylo uloženo 26 pokut v celkové výši 472.000 Kč. V porovnání s předchozími roky, došlo v roce 2012 k dvojnásobnému nárůstu výše uložených pokut. Je to následek novely zákona o veřejné podpoře a samozřejmě i zahájeného procesu modernizace pravidel platných v oblasti veřejné podpory.

Významným případem v oblasti veřejné podpory v roce 2012 bylo rozhodnutí Evropské komise ve věci podpory kultury ve Zlínském kraji a v Ostravě. Výjimka schválená Evropskou komisí se týká podpory všech kulturních odvětví s výjimkou audiovizuálního umění, tedy například oblast hudby a scénického umění, literatury, publicistiky, výtvarného umění a architektury či kulturně vzdělávací činnosti. (*Výroční zpráva 2012*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©2013)

4.3 Opravné prostředky proti rozhodnutí Úřadu

Úřad jakožto správní orgán vede správní řízení s cílem vydat rozhodnutí. Takový správní akt není konečným rozhodnutím a lze proti němu podat opravný prostředek. Žádný ze zákonů upravujících jednotlivé oblasti hospodářské soutěže se však nevěnuje možným opravným prostředkům, respektive neposkytuje komplexní procesní postup pro případ použití opravných prostředků. Pro posouzení, jakým způsobem je možné bránit se rozhodnutí Úřadu, je nutno obrátit se k jiným zákonům, a to ke správnímu řádu a soudnímu

řádu správnímu. Z nich vyplývá, že je možné podat rozklad, správní žalobu, kasační stížnost a dokonce ústavní stížnost.

4.3.1 Rozklad

Rozklad je řádný opravný prostředek proti rozhodnutí ústředního správního úřadu, ministra nebo vedoucího jiného ústředního správního úřadu v prvním stupni. Jsou mu věnovány § 152 a následující správního řádu, a pokud to nevyklučuje povaha věci, vychází ze při rozkladovém řízení i z ustanovení o odvolání upravených v § 81 a následujících správního řádu. O rozkladu proti rozhodnutí Úřadu rozhoduje jeho předseda.

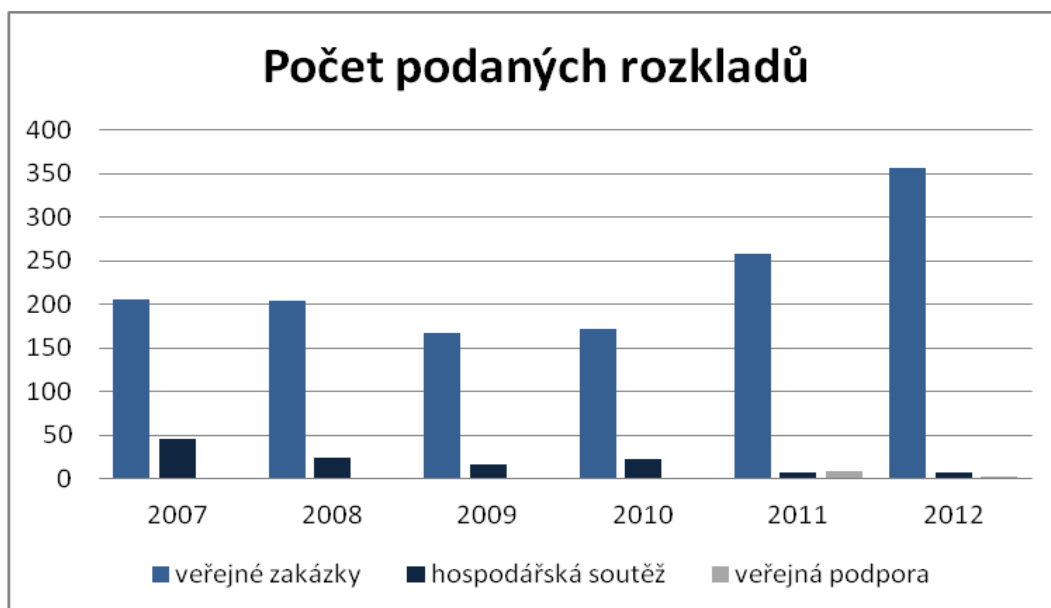
Jediný zákon o ochraně hospodářské soutěže v § 25a vylučuje použití některých ustanovení správního řádu v případě aplikace institutu rozkladu, a to konkrétně ustanovení o složení rozkladové komise a o možném způsobu ukončení rozkladu. Rozklad proti rozhodnutí Úřadu dle zákona o ochraně hospodářské soutěže je tedy v těchto částech upraven trochu jinak než rozklad proti rozhodnutí v ostatních oblastech soutěžního práva, ve kterých se postupuje přesně dle správního řádu. Obecně tedy platí, že návrh na rozhodnutí podává předsedovi Úřadu rozkladová komise, složená z nejméně pěti členů z řad odborníků, kteří však nejsou zaměstnanci Úřadu.

Rozklad může podat účastník řízení proti výroku, jeho části nebo vedlejšímu ustanovení, a to ve lhůtě do patnácti dnů ode dne oznámení rozhodnutí účastníkům řízení, respektive od jeho doručení. Včasné podání má odkladné účinky, to znamená, že rozhodnutí je nepravomocné a nevykonatelné až do doby rozhodnutí o rozkladu.

V rámci rozkladového řízení je pak možné napadené rozhodnutí zrušit nebo změnit, případně rozklad zamítnout. Oproti obecné úpravě ve správním řádu však ve věcech dle zákona o ochraně hospodářské soutěže neplatí zákaz reformace in peius, takže může dojít i ke zvýšení uložení pokuty (Munková et al., 2012, s. 556). Přesto platí, že není možné změnit rozhodnutí, pokud by jeho změnou hrozila účastníkovi vážná újma, protože by se nemohl dále odvolat.

Pravomocné rozhodnutí o rozkladu je konečné, ale účastník proti němu může podat správní žalobu.

Graf č. 5: Počet podaných rozkladů v letech 2007-2012

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Tento graf přehledně zobrazuje počet podaných rozkladů proti prvostupňovým rozhodnutím Úřadu dle jednotlivých oblastí ochrany hospodářské soutěže v posledních šesti letech. Na první pohled může vypadat počet podaných rozkladů v oblasti veřejných zakázek až děsivě, když v některých letech byl oproti ostatním oblastem až stonásobný. Na druhou stranu je třeba vycházet z poměru počtu vedených řízení v prvním stupni k počtu podaných rozkladů v daném roce (viz. předchozí grafy). V oblasti veřejných zakázek se ve sledovaném období pohybuje tento poměr okolo padesáti procent, až na výjimku v roce 2008 kdy byl podán rozklad v osmdesáti procentech případů. Vývoj je možné vyhodnotit jako konstatní. V oblasti hospodářské soutěže, tj. fúze, dominance a zakázané dohody, je však tento trend klesající. V roce 2007 byl podán rozklad ve více než šedesáti procentech případů, v roce 2012 to bylo jen šestnáct procent.

Evidence v oblasti veřejné podpory se datuje až od roku 2011, což má souvislost se zavedením registru de minimis v roce 2010. Přesto jsou rozklady podávány v průměrně dvaceti procentech případů. Co se týče úspěšnosti rozkladových řízení, tak například v roce 2012 byly podány tři rozklady na rozhodnutí týkající se veřejné podpory a ve všech případech bylo potvrzeno rozhodnutí prvního stupně.

4.3.2 Soudní řízení

Česká úprava soutěžního práva se vysloveně nezabývá možností účastníků řízení bránit se rozhodnutí Úřadu soudní cestou. Zde je vidět rozdíl oproti evropskému soutěžnímu právu, dle kterého je řízení před Komisí jednoinstanční a každé rozhodnutí Komise je přezkoumatelné soudem (Munková et al., 2012, s. 556).

V ČR možnost soudní obrany proti rozhodnutím Úřadu samozřejmě existuje, ale procesní pravidla jsou upravena ve zvláštním předpise, a to v soudním řádu správním a v případě ústavní žaloby v Ústavě ČR.

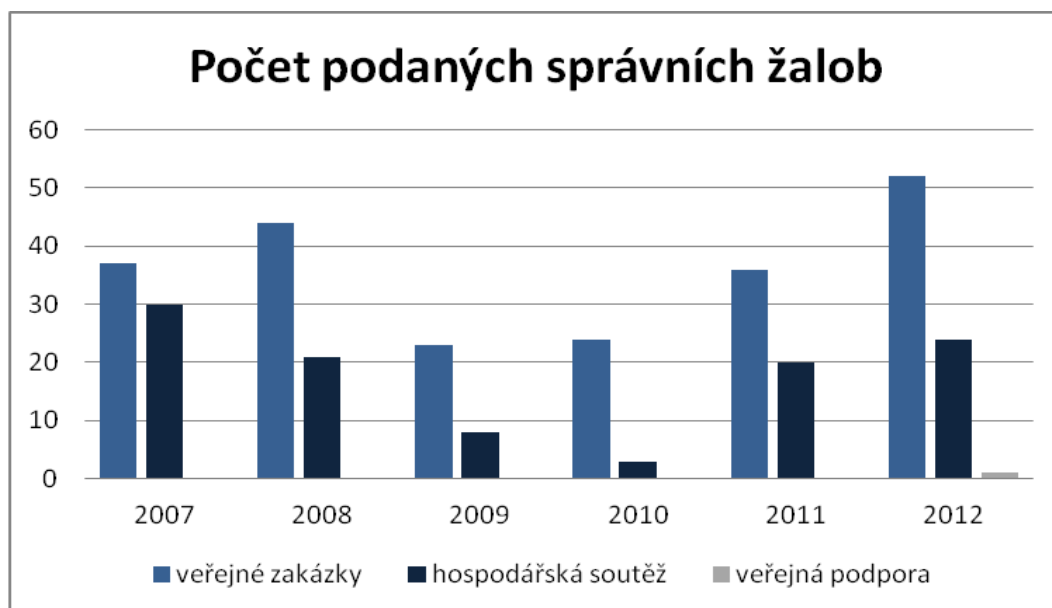
Správní žaloba

Ani rozhodnutí předsedy Úřadu v rámci rozkladového řízení nemusí být konečné, pokud účastníci podají správní žalobu. Postup je upraven v § 65 a následující soudního řádu správního, jako řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.

Žalobu může podat ten, kdo tvrdí, že byl rozhodnutím Úřadu zkrácen na svých právech přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení. Tato se podává k příslušnému krajskému soudu a vzhledem k sídlu Úřadu je jím Krajský soud v Brně. Žaloba je možná jen proti pravomocnému rozhodnutí předsedy a to ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení rozhodnutí. Podání žaloby však nemá odkladný účinek, ledaže jej soud přizná z důvodu hrozící nenapravitelné újmy.

Soud po projednání věci může napadané rozhodnutí zrušit pro nezákonnost nebo pro vady řízení případně pro nicotnost. Žaloba, která není důvodná, bude soudem zamítnuta. V případě zrušení rozhodnutí vrátí soud věc k dalšímu řízení žalovanému, tedy Úřadu.

Graf č. 6: Počet podaných správních žalob v letech 2007-2012

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Uvedený graf opět zobrazuje vývoj trendu podaných správních žalob v posledních šesti letech dle jednotlivých oblastí soutěžního práva. V oblasti veřejných zakázek i hospodářské soutěže je možné sledovat konvexní vývoj, když do roku 2010 počet podaných správních žalob klesal a od roku 2011 se opět navýšil. V oblasti veřejné podpory byla podána jen jedna správní žaloba, a to v roce 2012.

Kasační stížnost

Dalším možným opravným prostředkem je kasační stížnost. Tu je možné podat proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví a procesní postup je upraven v § 102 a následující soudního řádu správního.

Kasační stížnost může podat účastník řízení či osoba zúčastněná na řízení jen z taxativně vymezených důvodů kasační stížnosti (*soudní řád správní*, § 103), a to nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem, vady řízení, zmatečnost řízení, nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí nebo nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.

Lhůta pro podání je do dvou týdnů ode dne doručení rozhodnutí krajského soudu, a podává se u Nejvyššího správního soudu. Stejně jako správní žaloba nemá kasační stížnost odkladný účinek, ledaže jej soud přizná pro stejný důvod jako u správní žaloby. Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudí, a pokud je důvodná, vyhoví jí a rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu. Věc se pak vrátí k dalšímu řízení ke krajskému soudu, který ji znovu projedná a je přitom vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným ve zrušovacím rozhodnutí. Nedůvodnou žalobu Nejvyšší správní soud zamítne.

Ústavní stížnost

Posledním možným způsobem obrany je podání ústavní stížnosti k Ústavnímu soudu tak, jak jej předpokládá čl. 87 zákona č. 1/1993 Sb. Ústavy ČR. Ten mimo jiné dává možnost podat ústavní stížnost proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod. Postup ve věci ústavní stížnosti je upraven v § 72 a následující zákona č. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu.

Ústavní stížnost je možné podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který je poskytnut k ochraně práv stěžovatele. Takovým prostředkem se rozumí řádný i mimořádný opravný prostředek, soudní, správní či jiné právní řízení. Stěžovatel musí uvést jaké základní právo bylo porušeno, který orgán tak učinil a v čem konkrétně porušení spočívalo.

Ústavní soud zamítne ústavní stížnost pro nepřípustnost pokud byla podána ve věci, o které Ústavní soud rozhodl nebo o níž se vede řízení a rovněž pokud stěžovatel nevyčerpal všechny opravné prostředky. Pokud Ústavní soud posoudí stížnost jako důvodnou, zruší napadané rozhodnutí, a věc se vrátí zpět k žalovanému orgánu.

Rozhodnutí Ústavního soudu jsou konečná a nelze se proti nim odvolat.

Proti rozhodnutí Úřadu bylo podáno celkem dvanáct ústavních stížností, z toho pět v oblasti veřejných zakázek a sedm v oblasti hospodářské soutěže.

Předběžná otázka k Evropskému soudnímu dvoru

V souvislosti se soudním řízením je vhodné zmínit institut Řízení o předběžné otázce vedené u Evropského soudního dvora. Vnitrostátní soudy členských států EU mohou, a v některých případech jsou povinny, obrátit se na Evropský soudní dvůr s žádostí o posouzení výkladu evropského práva (*Soudní dvůr, Curia*).

V oblasti soutěžního práva byla podána jedna předběžná otázka, a to ve věci *Toshiba Corporation versus Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (C-17/10, Soudní dvůr)*, podaná Krajským soudem v Brně. Úřadem byla uložena pokuta mezinárodnímu kartelu výrobců obrazovek za porušení českého práva hospodářské soutěže, které trvalo před vstupem ČR do EU a pokračovalo i po jejím vstupu. Předběžná otázka se týkala zrušeného rozhodnutí krajského soudu Nejvyšším správním soudem ve věci posouzení dopadů mezinárodního kartelu na unijní respektive český trh. Krajský soud se mimo jiné dotázal na aplikaci evropského soutěžního práva a pravomoc Úřadu rozhodovat o věcech s unijním prvkem, o kterém rozhodla Komise. Soudní dvůr rozhodl tak, že ustanovení článku 81 ES a článku 3 odstavce 1 nařízení Rady č. 1/2003 nemohou být použita v řízení zahájeném po vstupu ČR do EU na kartelovou dohodu, která vyvolala účinky před vstupem ČR do EU. Dále pokud Komise zahájí řízení ve věci kartelové dohody, má Úřad pravomoc postihnout protisoutěžní účinky na základě vnitrostátního práva, které dohoda vyvolala před přistoupením státu do EU.

4.4 Alternativní řešení soutěžních problémů

Existují případy, kdy je možné odstranit závadný stav, tj. narušení hospodářské soutěže i bez toho, aby Úřad vedl se soutěžitelem řízení, jehož výsledkem by bylo rozhodnutí o uložení sankce. Alternativní řešení soutěžních problémů známé jako tzv. soutěžní advokacie je bezesporu výhodné pro obě strany, tedy soutěžitele i Úřad. Pro soutěžitele v tom smyslu, že nemusí nést následky za protisoutěžní jednání například svého právního předchůdce či předchozího vlastníka. Úřad pak těží z toho, že je rychle a efektivně odstraněn závadný stav bez vynaložení nákladů na správní řízení.

Soutěžní advokacie tedy plní i preventivní funkci. Svou úlohu má i v oblasti veřejné podpory. Jak již bylo několikrát uvedeno, má Úřad na tomto úseku roli monitorovacího a

poradenského orgánu a vhodným použitím soutěžní advokacie může zajistit soulad s evropskými předpisy, aniž by musela zasáhnout Komise.

Vždy je však potřeba zvážit závažnost protisoutěžního jednání, po jak dlouhou dobu trvalo, jaký mělo dopad na spotřebitele a v jaké míře soutěžitelé spolupracují s Úřadem. Pokud Úřad vyhodnotí, že došlo k méně závažnému jednání, může se rozhodnout, že řízení vůbec nezahájí případně, že již zahájené řízení zastaví. Úřad prosazuje použití soutěžní advokacie v případech s méně škodlivým prvkem a pro vysvětlení principu fungování institutu soutěžní advokacie vydal Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o alternativním řešení některých soutěžních problémů.

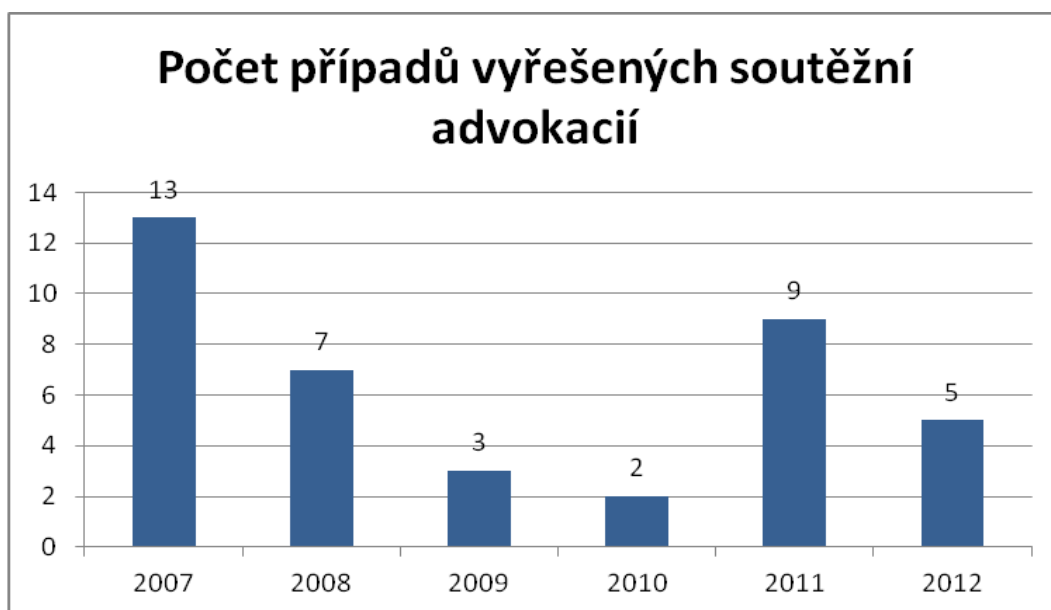
Odstranění soutěžních problémů před zahájením správního řízení

Úřad může po předběžném posouzení případu sdělit soutěžiteli své podezření o spáchání protisoutěžního deliktu. Pokud soutěžitel do deseti dnů od obdržení takového sdělení písemně oznámí Úřadu, že hodlá odstranit soutěžní problém, vyzve jej Úřad, aby ve lhůtě do jednoho měsíce navrhnul opatření k odstranění závadného stavu. Vyhodnotí-li Úřad navržené opatření jako dostatečné, nezahájí v době plnění podmínek stanovených v návrhu opatření správní řízení. Na druhou stranu Úřad zahájí řízení, pokud ve stanovené lhůtě neobdrží návrh opatření ze strany soutěžitele, neshledá jej dostatečným nebo pokud soutěžitel nebude jednat v souladu s návrhem.

Využití tohoto institutu je možné přiblížit na případu Vánočních trhů v Olomouci ke konci roku 2011. Úřad na základě informací ze sdělovacích prostředků zjistil možné narušení soutěže spočívající v cenových ujednáních ve smlouvách se stánkaři. Konkrétně stanovoval minimální prodejní cenu punče na 30 Kč za jeden kelímek s logem města, a to v zájmu zachování určité kvality. Úřad po posouzení organizátorům doporučil odstranění těchto ustanovení. Ti toto doporučení uposlechli a věc tak byla napravena ještě před zahájením trhů ku prospěchu zákazníků. (*V rámci soutěžní advokacie ...*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©2011)

Odstranění soutěžního problému v rámci prvostupňového řízení

Úřad může v rámci prvostupňového řízení uložit účastníkům, aby splnili společně navržená opatření k odstranění závadného stavu, bude-li je považovat za dostatečná. Účastníci mohou navrhnout opatření k nápravě do patnácti dnů ode dne, kdy jim Úřad doručil výhrady k dohodě. Účastníci nemohou v období od podání návrhu opatření do doby vydání rozhodnutí plnit dohodu. Na druhou stranu Úřad nemůže k tomuto postupu přistoupit, pokud bylo dle zakázané dohody plněno a tato měla nebo mohla mít za následek podstatné narušení hospodářské soutěže, případně zneužití dominance mělo za následek podstatné narušení hospodářské soutěže. Pokud tedy Úřad posoudí navržená opatření jako dostatečná, vydá rozhodnutí, kterým uloží splnění navržených opatření, a zároveň zastaví řízení. Tento postup je možný v případech, kdy rychlé odstranění závadného stavu převáží nad zájmem potrestání soutěžitele.

Graf č. 7: Počet případů vyřešených soutěžní advokací v letech 2007-2012

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Na grafu je možné vyčíst počet případů, které byly v daném roce vyřešeny prostřednictvím soutěžní advokacie mimo správní řízení i případy vyřešené po zahájení správního řízení na základě návrhu opatření ze strany soutěžitele. Vývoj víceméně kopíruje počet zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod (srovnej graf č. 1.). Na počet případů

vyřešených soutěžní advokací má vliv jednak aktivita soutěžitelů, kteří se z preventivních důvodů obrátí na Úřad, aby posoudil možné narušení hospodářské soutěže a rovněž míra spolupráce v rámci probíhajícího řízení a ochota odstranit závadný protisoutěžní stav. Rozhodující je i samotná činnost Úřadu, tedy v jaké míře je schopen zachytit potencionální narušení hospodářské soutěže.

5 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ OCHRANY HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE V ČR

V předchozích kapitolách bylo uvedeno, jaké nástroje má Úřad jakožto soutěžní orgán k dispozici při boji proti narušování hospodářské soutěže, ale i konkrétní procesní postupy v rámci správního řízení. Úřad si za dvacet let své existence vybudoval pozici respektované a profesionální organizace. Vůči soutěžitelům působí nejen restriktivně, ale i jako poradní a koordinační orgán. Neopomenutelná je i jeho osvětová a vzdělávací činnost směrem k soutěžitelům a široké veřejnosti. Aktivně spolupracuje s organizacemi v rámci EU i s organizacemi na mezinárodní bázi a výsledky vzniklé z těchto jednání se snaží aplikovat na vnitrostátní úrovni.

Přes výše uvedené kladné hodnocení činnosti Úřadu se i tak najdou oblasti, ve kterých je co zlepšovat a dále oblasti, které v souvislosti s probíhající modernizací vyzývají k aktivnímu přístupu. Tuto skutečnost si uvědomuje nejen Úřad, ale i samotná EU. V rámci probíhající modernizace veřejných zakázek a reformy pravidel v oblasti veřejné podpory dojde k legislativním změnám na úrovni evropského soutěžního práva, které samozřejmě budou muset být implementovány do vnitrostátních předpisů. Další výzvou pro Úřad je nabytí účinnosti Nového občanského zákoníku k 1. 1. 2014 a s tím související změny. V neposlední řadě je možné zmínit otázku motivace veřejnosti k soukromoprávnímu vymáhání nároků ze soutěžního práva.

5.1 Modernizace pravidel veřejné podpory a veřejných zakázek

V březnu 2012 přistoupila Komise k modernizaci pravidel veřejné podpory, když zveřejnila dokument Modernizace státní podpory v EU. Tento stanovil tři základní a spolu související cíle, a to:

- Podpořit růst v silném, dynamicky se rozvíjejícím a konkurenceschopném vnitřním trhu,
- Zaměřit vymáhání práva na případy s největším dopadem na vnitřní trh,
- Zefektivnit pravidla a urychlit rozhodování.

Modernizace pravidel veřejné podpory by tedy měla stanovit přísnější kontrolu veřejné podpory, která má významný dopad na vnitřní trh a na druhou stranu by měla zjednodušit a zrychlit poskytování veřejné podpory, která má spíše lokální charakter. V souvislosti s těmito cíli by měly být revidovány stávající předpisy upravující veřejnou podporu, a to do konce roku 2013. Také nové programové období, které začíná běžet od roku 2014, sebou nese výzvu na dodržování pravidel veřejné podpory při poskytování financí z evropských fondů. Budou-li od roku 2014 platit nová pravidla, musí se jim muset přizpůsobit i operační programy. (*Modernizace pravidel...*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©2013)

V červenci 2013 vydala Komise Pokyny k regionální státní podpoře na období 2014-2020, ve kterých stanovuje podmínky, za nichž je regionální podpora slučitelná s vnitřním trhem a zároveň vymezuje odvětví, u kterých je regionální podpora s vnitřním trhem neslučitelná či na které se Pokyny nepoužijí (těmi jsou například odvětví oceli a syntetických vláken, rybolov, akvakultura, zemědělství, doprava, podpora poskytovaná letišťům nebo odvětví energetiky). Cílem regionální podpory je podporou investic a vytvářením nových pracovních míst přispět k rozvoji méně rozvinutých regionů v rámci EU. Úkolem Úřadu je mimo jiného vypracovat novou mapu regionální podpory, tedy seznam oblastí v souladu s podmínkami stanovenými v Pokynech. (*Evropská Komise přijala...*, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, ©30. 7. 2013)

I v oblasti veřejných zakázek dojde v návaznosti na modernizaci k revizi předpisů. V dubnu 2011 byl přijat Akt o jednotném trhu, v němž byla uvedena reforma právních předpisů o veřejných zakázkách představena jako jedna z prioritních oblastí. Důvodem je skutečnost, že většina členských států stále zápasí s hospodářskými problémy a optimální vynakládání veřejných prostředků se tak jeví jako jedna z cest k hospodářskému růstu. V rámci zjednodušení pravidel a postupů mimo jiné je navrhováno snížení administrativní zátěže, včetně počtu vyžadovaných dokladů, rozšíření elektronického způsobu komunikace při zadávání veřejných zakázek nebo jednodušší přístup malých a středních podniků na trh veřejných zakázek. (*Modernizace veřejných zakázek...*, Evropská Komise, ©20. 12. 2012)

V souvislosti s výše uvedenými změnami přijatými na půdě EU pak bude na Úřadu, jakým způsobem je bude schopen prosadit v ČR a prezentovat veřejnosti. Není totiž nic horšího, než právní předpis přijatý sice v souladu s evropským právem, ale na naše podmínky špatně zpracovaný a ještě hůře prezentovaný. Všeobecná averze vůči evropským

předpisům má mnohdy základ ve špatném podání veřejnosti, bez ohledu na to, zda je činí mezi sebou rozhádaná politická reprezentaci či je jen zkreslují média.

5.2 Soukromoprávní vymáhání

Soukromé prosazování soutěžního práva je jediným způsobem, jak se může poškozený dovolat náhrady škody. Soukromoprávní vymáhání je možné brát jako doplňkové prosazování soutěžního práva, v žádném případě nemůže nahradit veřejnoprávního vymáhání, které prosazují specializované soutěžní orgány. Na druhou stranu je soukromoprávní vymáhání neopomenutelným nástrojem v rukách poškozených a může se díky němu odhalit narušení hospodářské soutěže, pro jejíž řešení nemají soutěžní orgány příslušené kapacity, nebo se jedná o méně významné případy.

Jak již bylo uvedeno v části pojednávající o způsobech omezení hospodářské soutěže, není v rámci EU soukromé prosazování soutěžního práva příliš vyhledávané. Přesto si soutěžní orgány uvědomují jeho potřebu a po vzájemné diskusi by měly přijmout vhodnou platformu pro soukromé vymáhání soutěžního práva v EU i v členských státech. Je zřejmé, že to bude běh na dlouhou trať, když jednání probíhají již několik let.

V roce 2005 byla na toto téma vydána Zelená kniha - Žaloby o náhradu škody způsobené porušení antimonopolních pravidel ES. Zelená kniha je dokument, který obsahuje důležité body při prosazování soukromých nároků, ať už jde o zlepšení přístupu k důkazům pro žalobce, skupinové žaloby na ochranu zájmů spotřebitelů nebo žalob podávaných bez předchozího rozhodnutí soutěžního úřadu. Komise při její tvorbě vycházela z amerického vzoru, který aplikovala na evropské podmínky. (Čihula, ©28. 3. 2006) Na Zelenou knihu pak navazuje Bílá kniha o žalobách o náhradu škody způsobené porušení antimonopolních pravidel ES z roku 2008.

V této souvislosti se Úřadu nabízí další příležitost jak být aktivní, a to nejen v souvislosti s účastí při jednáních na evropské půdě, ale i v navazujícím prosazování v ČR. Zavedení legislativních změn je však jedna stránka problematiky. Neméně důležitou je i prezentace (obdobně jako tomu bude v souvislosti s modernizací veřejných zakázek a veřejné podpory, jak bylo uvedeno výše) a dále motivace veřejnosti soutěžními orgány, aby nového nástroje využívala.

5.3 Nový občanský zákoník

V roce 2012 byla dokončena rekodifikace soukromého práva, v rámci níž byl přijat zákon **zákon č. 89/2012 Sb, občanský zákoník, zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) a zákon č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém**. Účinnosti nabudou všechny tyto zákony k 1. 1. 2014.

Rekodifikace má samozřejmě dopad i na soutěžní právo. Stávající obchodní zákoník zaniká a jeho ustanovení se rozpouští jednak do nového občanského zákoníku a jednak do zákona o obchodních korporacích. Soukromé právo tak bude nově obsaženo v jednom kodexu a zmizí problémy, které doposud způsobovala dvojkolejnost obchodního a neobchodního práva.

Změny, které přináší nový občanský zákoník, by vydaly na samostatnou práci. Proto budou dále zmíněny jen vybrané ustanovení upravující nekalou soutěž a instituty související se závazky, které autorka této práce považuje v souvislosti se soutěžním právem a potažmo s ochranou spotřebitele za důležité.

Nekalá soutěž

Hospodářské soutěži se věnují § 2972 až 2990 nového občanského zákoníku nazvané jako "Zneužití a omezení soutěže". Ustanovení o nekalé soutěži jsou víceméně převzata z obchodního zákoníku. Liší se ustanovení o klamavé a srovnávací reklamě, která jsou nově v souladu se směrnicí o klamavé a srovnávací reklamě (*Důvodová zpráva k NOZ*, s. 579-580). Nově je mezi nekalosoutěžní jednání zařazeno dotěrné obtěžování. Možnosti ochrany proti nekalé soutěži se až na drobné výjimky oproti ustanovením v obchodním zákoníku neliší.

Závazkové vztahy

Do pojetí závazků se dle nového občanského zákoníku promítá jeho hlavní zásada, tj. autonomie vůle. Tato se projevuje například ve vzniku závazku (návrhem a jeho akceptací, mlčením, ale i zachováním se podle nabídky), zásadou bezformálnosti (až na výjimky lze smlouvy uzavřít ústně) a dále v zásadě, že na právní jednání se v pochybnostech pohlíží

spíše jako na platné než neplatné. Kontraktační volnost je však vyvážena ochranou slabší smluvní strany, kterou může být i podnikatel, a nezapomíná se ani na ochranu spotřebitele. (*Smluvní právo: Koncepční změny*, ©2013)

Obchodní podmínky mohou být součástí smlouvy, ale může nastat i situace, kdy na ně smlouva pouze odkazuje. Pokud jsou na obou stranách kontraktu podnikatelé, z nichž každý má své obchodní podmínky a strany si vysloveně neupravily, které obchodní podmínky budou platit pro jejich smluvní vztah, pak dochází ke střetu obchodních podmínek. Stávající úprava říká, že smlouva je uzavřena na základě úplné shody stran na jejím obsahu. Dle nového občanského zákoníku se na smlouvu hledí jako na uzavřenou, i když si obchodní podmínky vzájemně odporují. Vzájemný vztah se pak bude řídit těmi ustanoveními, které nejsou v rozporu. Uplatní se tzv. knock-out pravidlo (*Nový občanský zákoník*, § 1751 odst. 2), tedy že rozporné podmínky budou knockoutovány. Pravidlo se ovšem neuplatní v případě, že některá ze stran vyjádří vůli takovou smlouvu neuzavřít. V souvislosti s tímto pravidel však hrozí zneužití nepozornosti druhé strany, když se například jedna strana pokusí k podepsané smlouvě přiložit své obchodní podmínky a spoléhá na to, že si toho druhá strana nevšimne. Záměrem může být vynucení pravidel, na které by jinak druhá strana vědomě nepřistoupila. Poškozený má právo uplatnit v takové situaci ustanovení, považující právní jednání za neplatné, pokud o rozhodující skutečnosti jednala v omylu, vyvolaném protistranou. (Kobeda, ©3. 5. 2013) V této souvislosti je však vhodné připomenout zásadu "právo svědčí bdělým", když ochrana práv bude především záviset na bdělosti a aktivním přístupu osob. Nabízí se také otázka, zda knock-out pravidlo v obchodních podmínkách může mít dopad na hospodářskou soutěž potažmo na spotřebitele. Autorka této práce má za to, že ano. Soutěžitel, který se dříve naučí chodit ve vodách nového občanského zákoníku a jeho pravidlech, bude, pokud tomu bude chtít, moci zneužít neznalosti protistrany.

V průběhu kontraktačního vztahu může rovněž dojít k jednostranné změně obchodních podmínek. *Uzavírá-li strana v běžném obchodním styku s větším počtem osob smlouvy zavazující dlouhodobě k opětovným plněním stejného druhu s odkazem na obchodní podmínky a vyplývá-li z povahy závazku již při jednání o uzavření smlouvy rozumná potřeba jejich pozdější změny, lze si ujednat, že strana může obchodní podmínky v přiměřeném rozsahu změnit. Ujednání je platné, pokud bylo předem alespoň ujednáno, jak se změna druhé straně oznámí a pokud se této straně založí právo změny odmítnout a*

závazek z tohoto důvodu vypovědět ve výpovědní době dostatečné k obstarání obdobných plnění od jiného dodavatele; nepřihlíží se však k ujednání, které s takovou výpovědí spojuje zvláštní povinnost zatěžující vypovídající stranu (Nový občanský zákoník, § 1752 odst. 1).

V souvislosti s možností změny obchodních podmínek však vyvstává hrozba vzniku kartelů. K tomu může dojít například za situace, kdy telefonní operátoři nebo nebankovní společnosti hromadně a koordinovaně změni své obchodní podmínky. Zákazník, který nebude se změnou obchodních podmínek souhlasit, totiž neodejde ke konkurenci, protože i ta bude postupovat podle stejných obchodních podmínek. Nespokojení zákazníci tak budou nuceni zůstat u původní společnosti a nechat si diktovat obchodní podmínky vzájemného vztahu. Odhalování a postihování takového jednání a samozřejmě i ochrana spotřebitele v závazkovém vztahu je tak další výzvou pro Úřad.

ZÁVĚR

V rámci trhu produktů a služeb působí soutěžitelé vzájemně konkurenčně tak, aby podnítli vývojové a inovační tendence, z čehož v konečném důsledku těží nejen konečný spotřebitel, ale potažmo celá společnost. Pokud se však soutěžitelé rozhodnou chovat v rozporu s pravidly hospodářské soutěže, dochází k jejímu narušení. K narušení může dojít formou účasti v zakázaných dohodách, zneužitím dominantního postavení, nepovoleným spojením soutěžitelů, ale i při poskytování veřejné podpory či zadávání veřejných zakázek. Ochrana hospodářské soutěže, s cílem zamezit jejímu narušování, je tak svěřena soutěžním orgánům. Tímto orgánem je v České republice Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.

Problematicke hospodářské soutěže je v Evropské unii věnována v poslední době značná pozornost. Kladně je možné hodnotit snahu o zefektivnění nástrojů k její ochraně, ale přesto je možné nalézt oblasti, ve kterých lze práci soutěžních orgánů zlepšit.

V této práci byl dán do souvislostí vztah evropského a českého soutěžního práva, ať už z pohledu historického vývoje, právní úpravy či vzájemných kompetencí. Napříč prací byly zmíněny novinky na úseku soutěžního práva z posledních let a byl rovněž nastíněn další vývoj a s tím související výzvy pro soutěžní orgány.

Cílem této diplomové práce bylo zjistit a analyzovat stav ochrany hospodářské soutěže v České republice, především pak zhodnotit činnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Tohoto cíle bylo dosaženo díky zhodnocení postavení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jakožto ústředního orgánu státní správy, a dále procesních postupů v rámci správního řízení, včetně používání opravných prostředků proti jeho rozhodnutí. Řízení v jednotlivých oblastech byla doplněna vývojem počtu zahájených řízení a významnými či zajímavými rozhodnutími Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

Přestože Úřad pro ochranu hospodářské soutěže působí v České republice pouhých dvacet let, vydobyl si za dobu své existence pozici respektované a profesionální organizace. Je činný nejen na úseku postihování nedovoleného narušování pravidel hospodářské soutěže, ale jako poradní a koordinační orgán, na který se mohou soutěžitelé obrátit. Jeho aktivitu je možné sledovat také v účasti na unijních a mezinárodních jednáních, které se týkají aktuálních problémů soutěžního práva s následnou aplikací výsledků vzešlých z těchto jednání na vnitrostátní podmínky.

Na základě těchto zjištění byly navrženy možnosti zlepšení ochrany hospodářské soutěže, které se nabízejí v souvislosti s modernizací veřejné podpory a veřejných zakázek, v souvislosti se soukromoprávním vymáháním nároků ze soutěžního práva a dále v souvislosti s účinností Nového občanského zákoníku a souvisejících předpisů. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže by měl zůstat aktivním ochráncem soutěže a podílet se na modernizaci pravidel soutěžního práva. V této souvislosti by se měl rovněž podílet na revizi stávajících právních předpisů na úseku soutěžního práva a osvětové činnosti směrem k veřejnosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- [1] BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ, 2008. *Ekonomie evropské integrace*. 2. vyd. Praha: Grada, 480 s. ISBN 978-80-347-1807-1.
- [2] DREXL, Josef, Wolfgang KERBER a Rupprecht PODSZUN, 2011. *Competition Policy and the Economic Approach: foundations and limitations*. Northampton, MA: Edward Elgar, 349 s. ISBN 08-579-3033-8.
- [3] GERBER, David J., 1998. *Law and Competition in Twentieth Century Europe. Protecting Prometheus*. New York: Oxford University Press, 469 s. ISBN 0-19-826285-X
- [4] JUREČKA, Václav et al., 2010. *Mikroekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 360 s. ISBN 978-80-247-3259-6
- [5] KOCINA, Jan, 2010. *Zákaz konkurence ve světle soukromého a veřejného práva*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 135 s. ISBN 978-80-7400-167-3.
- [6] MUNKOVÁ, Jindřiška, Jiří KINDL a Pavel SVOBODA, 2012. *Soutěžní právo*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 648 s. ISBN 978-80-7400-424-7.
- [7] OCHRANA, František, Jan PAVEL, Leoš VÍTEK et al., 2010. *Veřejný sektor a veřejné finance*. Praha: Grada, 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2
- [8] PETR, Michal, 2008. *Modernizace komunitárního soutěžního práva*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 220 s. ISBN 978-807-4000-775.
- [9] PETR, Michal et al., 2010. *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 624 s. ISBN 978-80-7400-307-3.
- [10] VOCHOZKA, Marek, Petr MULAČ et al., 2012. *Podniková ekonomika*. Praha: Grada, 576 s. ISBN 978-80-247-4372-1
- [11] WHISH, Richard a David BAILEY, 2012. *Cometition Law*. 7th ed. New York: Oxford University Press, 1015 s. ISBN 978-0-19-958655-4

Publikace, sborníky a články

- [12] BRODEC Jan, Ondřej TRNA a Eva STANOVÁ, ©2012. *Veřejné podpory podle nových pravidel*. In: Právní rádce [online]. [cit. 2013-07-09]. Dostupné z: <http://pravniradce.ihned.cz/c1-57650400-verejne-podpory-podle-novych-pravidel>
- [13] ČIHULA Tomáš, ©28. 3. 2006. *Zpráva z konference ERA k soukromému vymáhání soutěžního práva*. In: [jurisprudence.cz](http://www.jurisprudence.cz) [online]. [cit. 2013-08-09]. Dostupné z: <http://www.jurisprudence.cz/clanek.html?id=1186&seznamtyp=&rocnik=&cislo=>
- [14] DUBANSKÁ Barbora a Tereza MATERNOVÁ, ©2012. *České soutěžní právo v novém kabátě*. In: [epravo.cz](http://www.epravo.cz) [online]. [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/ceske-soutezni-pravo-v-novem-kabate-86257.html>
- [15] *Důvodová zpráva k Novému občanskému zákoníku*, ©2012 [online]. [cit. 2013-08-09]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>
- [16] *ECN Brief 03/2013*, ©2013. European Competition Network [online]. [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/ecn/brief/03_2013/brief_03_2013_short.pdf
- [17] *Informační list 1/2012 BID RIGGING, zakázaná dohoda a ovlivňování nabídek*, ©2012. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [online]. [cit. 2013-07-04]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>
- [18] KOBEDA Kryštof, ©3. 5. 2013. *Knock-out rule při střetu obchodních podmínek*. In: [ihned.cz](http://www.ihned.cz) [online]. [cit. 2013-08-09]. Dostupné z: http://zpravy.ihned.cz/obcansky-zakonik/c1-58946930-knock-out-rule-pri-stretu-obchodnich-podminek?utm_source=mediafed&utm_medium=rss&utm_campaign=mediafed
- [19] *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*, ©30. 3. 2010. In: Úřední věstník C 326, 26.10.2012, s. 47—390 [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12012E/TXT:CS:NOT>
- [20] *Narizení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy (Text s významem pro*

- EHP*), ©16. 12. 2002. In: Úřední věstník L 001 , 04/01/2003 S. 0001 - 0025 [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:001:0001:01:CS:HTML>
- [21] *Nariadení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků (Nariadení ES o spojování)*, ©20. 1. 2004. In: Úřední věstník L 024, 29/01/2004 S. 0001-0022 [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004R0139:CS:HTML>
- [22] NERUDA Robert, Lenka GACHOVÁ a Roman SVĚTNICKÝ, ©2012. *COMPETITION FLASH - Devátá novela českého soutěžního práva*. In: Advokátní kancelář Havel, Holásek & Partners [online]. [cit. 2013-07-04]. Dostupné z: http://www.havelholasek.cz/images/stories/publikace/competition_flash_cz_2012_11.pdf
- [23] *Veřejné zakázky, Transparentní novela zákona*, ©2012. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/96d19340-7082-407d-b35a-2dc96fd86758/MMR-verejne-zakazky-brozura_3_web
- [24] *Sdělení Komise o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství (97/C 372/03)*. In: Úřední věstník Evropské unie [online]. ©1997 [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:08:01:31997Y1209\(01\):CS:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:08:01:31997Y1209(01):CS:PDF)
- [25] SERVUS Stanislav a Zuzana TUČKOVÁ (DVOŘÁK & SPOL.), ©2012. *Spojování soutěžitelů - praktické aspekty řízení před ÚOHS*. In: epravo.cz [online]. [cit. 2013-07-04]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/spojovani-soutezitelu-prakticke-aspekty-rizeni-pred-uohs-86738.html>
- [26] *Sněmovní tisk 948/0 Návrh zákona, kterým se zrušuje zákon o významné tržní síle*. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. ©2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=948&CT1=0>
- [27] *The ICN Factsheet and Key Messages*, ©2009. International Competition Network [online]. [cit. 2013-07-13]. Dostupné z: <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/uploads/library/doc608.pdf>

- [28] *Výroční zpráva 2012*, ©2013. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [online]. [cit. 2013-07-9]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocnizpravy.html>

Elektronické zdroje

- [29] *Committees - Internal Market and Consumer Protection. European Parliament* [online]. [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/IMCO/home.html>
- [30] *Competitiveness Council. Consilium* [online]. [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/policies/council-configurations/competitiveness?lang=cs>
- [31] *Competition Policy in the European Union. European Commission* [online]. [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/competition/factsheet_general_en.pdf
- [32] *Evropská Komise přijela nová pravidla pro regionální podporu*, ©30. 7. 2013. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [online]. [cit. 2013-08-09]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora/aktuality-z-verejne-podpory/1655-evropska-komise-prijala-nova-pravidla-pro-regionalni-podporu.html>
- [33] *European Competition Authorities. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* [online]. [cit. 2013-07-13]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace/european-competition-authorities-eca.html>
- [34] *European Competition Network. European Commission* [online]. [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html
- [35] *Hospodářská soutěž*, ©2010. BusinessInfo.cz [online]. [cit. 2013-07-04]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/hospodarska-soutez-opu-4630.html>
- [36] *Mezinárodní spolupráce. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* [online]. [cit. 2013-07-13]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace/oecd.html>

- [37] *Modernizace pravidel veřejné podpory*, ©2013. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [online]. [cit. 2013-08-09]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora/modernizace-pravidel-verejne-podpory.html>
- [38] *Modernizace veřejných zakázek podpoří růst a pracovní místa*, ©20. 12. 2011. Evropská Komise: [online]. [cit. 2013-08-09]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1580_cs.htm
- [39] *Nejčastější oblasti veřejné podpory*, ©2013. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [online]. [cit. 2013-07-09]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora/nejcastejsi-oblasti-verejne-podpory.html>
- [40] *Organizační struktura*. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [online]. [cit. 2013-07-18]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu/organizacni-struktura.html>
- [41] *Public Procurement Network*. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [online]. [cit. 2013-07-13]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/public-procurement-network.html>
- [42] *Smluvní právo: Koncepční změny*, ©2013. Nový občanský zákoník [online]. [cit. 2013-08-09]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/smluvni-pravo/koncepcni-zmeny/>
- [43] *Soudní Dvůr*. Curia: [online]. [cit. 2013-07-30]. Dostupné z: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/
- [44] *Tribunál*. Curia: [online]. [cit. 2013-07-12]. Dostupné z: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7033/
- [45] *Veřejné zakázky*, ©2009. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [online]. [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky.html>
- [46] *V rámci soutěžní advokacie vyřešil ÚOHS problematiku cen na trzích v Olomouci*, ©2011. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: [online]. [cit. 2013-07-18]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/1399-v-ramci-soutezni-advokacie-vyresil-uohs-problematiku-cen-na-trzi.html>

- [47] *Vývoj soutěžního práva*. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [online]. [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu/vyvoj-soutezniho-prava.html>

Zákony

- [48] Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- [49] Zákon č. 2/1969 Sb. o zřízení ministerstev a jiných o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- [50] Zákon č. 89/2012 Sb, občanský zákoník
- [51] Zákon č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů
- [52] Zákon č. 143/2001 Sb. ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- [53] Zákon č. 150/2002 Sb. soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
- [54] Zákon č. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů
- [55] Zákon č. 215/2004 Sb. o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů
- [56] Zákon č. 273/1996 Sb. o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů
- [57] Zákon č. 500/2004 Sb. správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- [58] Zákon č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Rozhodnutí a judikatura

- [59] *Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže S159/2009/KD-4325/2010/850*, ©14. 7. 2010. In: uohs.cz [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-9128.html>
- [60] *Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže S162/2008/DP-4490/2010/820/DBR*, ©3. 11. 2010. In: uohs.cz [online]. [cit. 2013-08-05].

- Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-9078.html>
- [61] *Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže 475/2012/VZ-21087/2012/511/MON*, ©8. 11. 2012. In: uohs.cz [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-10348.html>
- [62] *Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže S544/2012/KS-20803/2012/840/RPL*, ©5. 11. 2012. In: uohs.cz [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-10019.html>
- [63] *Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže S710/2012/KS-24116/2012/840/ASM*, ©21. 12. 2012. In: uohs.cz [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/sbirky-rozhodnuti/detail-10087.html>
- [64] *Rozsudek Soudního dvora C-17-10 - Toshiba Corporation e.a.*, ©14. 2. 2012. In: Curia [online]. [cit. 2013-07-30]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-17/10>
- [65] *Rozsudek Krajského soudu v Brně 62Af 27/2011-409*, ©9. 11. 2011. In: uohs.cz [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/soudni-prezkum-rozhodnuti.html>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
ECA	Evropská soutěžní organizace
ECN	Evropská soutěžní síť
EU	Evropská unie
ICN	Mezinárodní soutěžní síť
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PPN	Síť pro veřejné zakázky
Úřad	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
obchodní zákoník	zákon č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník
nový občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb, občanský zákoník
soudní řád správní	zákon č. 150/2002 Sb. soudní řád správní
správní řád	zákon č. 500/2004 Sb. správní řád
zákon o ochraně hospodářské soutěže	zákon č. 143/2001 Sb. ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů
zákon o veřejné podpoře	zákon č. 215/2004 Sb. o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje
zákon o veřejných zakázkách	zákon č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Druhy veřejných zakázek	33
---	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Řízení v prvním stupni ve věci registru de minimis v letech 2010 až 2012	63
---	-----------

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Počet zahájených řízení o zakázaných dohodách v letech 2007-2012.....	55
Graf č. 2: Počet zahájených řízení o zneužití dominance v letech 2007-2012.....	56
Graf č. 3: Počet zahájených řízení o povolení spojení v letech 2007-2012.....	57
Graf č. 4: Počet zahájených prvostupňových řízení v letech 2007-2012.....	60
Graf č. 5: Počet podaných rozkladů v letech 2007-2012	65
Graf č. 6: Počet podaných správních žalob v letech 2007-2012.....	67
Graf č. 7: Počet případů vyřešených soutěžní advokací v letech 2007-2012	71